اصل وڏي ڪٿا ڪارڪت مهني جي

ڪارڪت مهاتم

[اگهه ١—٨ ، سڀ حق واسطا قائم]

ايل- ڪشنچند اينڊ سنز
بوڪسيلر ۽ پبلشرس، ڪئمپ ٢، ڪل

اصل وڏي ڪتا ڪارڪت مهني جي

ڪارڪت مهاتم

اوم نمو ڀڳونتي واسديوايہ

منگلا چرڻ

شري گڻيشايہ نمهہ

شري سرسوتي نمهہ

شري ڪرشنايہ نمهہ

شري گور ديوايہ نمهہ

شري ڪرشن استتي

١- جئه جئه ڪرشن هري،
ڪرشن هري، شري ڪرشن هري
دکين کي دک دور ڪري،
جئه جئه ڪرشن هري

٢- نند لالا، گوپالا، بنسي بجاڻي والا،
مرلي بجاڻي والا، گئون چراڻي والا، راس رچاڻي والا،
نند لالا گوپالا بنسي بجاڻي والا

٣- گوپال ڪرشن، راڌا ڪرشن،
گوبند ڪرشن راڌا ڪرشن

٤- گوبند جئه جئه، گوپال جيءِ جيءِ
راڌا رمڻ هري گوبند جئه جئه.

سنبت ١٧٣٦ ۾ جڏهن عالمگير بادشاهه هندستان ۾ راڄ ڪندو هو تڏهن هيءَ ڪارتڪ جي ڪٿا ڀهراڻين ڪوي ٻيرنداس نهال مل ناهري مهڙي جي اڪم لکت ني وسمت ڏيهن (جڏهن سورج ورشچڪ راس ۾ هو) [illegible]، هئي.

ڪٿا ڪارڪت موني جي

آڌياءُ پهريون

١- نارد منيءَ جو ڀڳوان جي جهڳي ۾ جهٽڙو وڃائڻ.
٢- راجا اندر جي ڀڳوان سان لڙائي ڪرڻ.
٣- ڀتي دان ۽ تلسيءَ جي مهما.
٤- ستياما جي اڳوڻي جنم جي ڪٿا.

هڪڙي سمي نارد منيءَ سورڳ جو سير ڪرڻ نڪتو
اتي ڏٺائين ته سڀ ديوتائون سکي آهن ۽ ڪنهن جي به
من ۾ دک ڪونه آهي. سڀ ڪنهن کي گهر ويٺي ئي
سڀ ڪجهه پيو ملي. هرڪو ديوتا پنهنجيءَ ۾ مگن آهي.

نارد منيءَ گهمندي اندرپوريءَ ۾ آيو. راجا اندر،
نارد کي ايندو ڏسي نمسڪار ڪئي. نارد ڪيس
آشيرواد ڏني. تنهن کان پوءِ راجا اندر، نارد کي چوڻ
لڳو ته هي منيءَ مهراج! اڄ منهنجا وڏا ڀاڳ، جاڳيا آهن جو
توهان هتي پڌاريا آهيو، ڪا آگيا فرمايو؟

نارد چوڻ لڳو ته هي راجا! مون ٻڌو آهي ته تو
وٽ ڪلپ ٻرڇ آهي، مونکي ڪجهه گل کپن تنهنڪري
مان تو وٽ آيو آهيان. اندر هڪدم گل گهرائي نارد
کي آڻي ڏنا.

نارد گل وٺي سڌو مرتيولوڪ ۾ دوارڪا پوريءَ ۾
اچي پهتو. ڪرشن ڀڳوان کي نمسڪار ڪري، گل
ڀيٽ رکيائين. ڀڳوان اهي سڀ گل کڻي رکمڻيءَ
کي ڏنا.

جو سڄڻ ملي ٿي پوڙي ۾ کان ولي پڇيتا ايهه
ڏينهن رات ڪري ڏوار پيرا جاپ ڪري سو ٿي ديس
ٿي سکر پائي —

پوڙي [٣٥]

اتي گرو انگد صاحب جن لکن ٿا ته —

ڌرم کنڊ کا ايهو ڌرم

تہ مٿي چيل پوڙيءَ ۾ جنهن ڌرم جي
حالت چيل آهي —

گيان کنڊ کا آکهہ کرم

هاڻي ديا ڪري ويد جي گيان کنڊ بابت
ڪجهه چئو —

گرو نانڪ صاحب جن فرمائن ٿا ته —

ڪيتي پون پاڻي ويسنتر
ڪيتي کان مهيس

گيان رڱين جو برهم آهي تنهن ۾ بيشمار واهڙ ۽ پاڻي
اگني آهي ۽ بيشمار ڪرشن اوتار ۽ مهاديو آهن

ڪيتني برمي گهاڙت گهڙيه
روپ رنگ ڪي ويس

بيشمار برهما آهن جي جڳت کي ٺاهن
سي بيشمار شڪليون ۽ روپ رنگ ٺاهي
رهيا آهن —

ڪيتبڻا ڪرم ڀومي ميرُ

بيشمار ڀارت کنڊ آهن ڪيترا سمير پهاڙ آهن

ڪيتني ڪيتني ڌو اُپديس

بيشمار چنگو اپديش ڏيندڙ گرو آهن —

ڪيتني اند چند سور

بيشمار اندر چند ۽ سورج آهن —

ڪيتني ڪيتني منڊل ديس

بيشمار زمين جا ديس ۽ ولائتون آهن.

ڪيتني سڌ ٻڌ ناٿ

بيشمار سڌ ۽ ٻڌ وارا پنڊت ۽ ناٿ آهن —

ڪيتي ڪيتي ديوي ويس

۽ بيشمار ديوين جا ويس آهن –

ڪيتي ديو دانو مُن

ڪيتي ڪيتي رتن سمنڊ

بيشمار ديوتائون ۽ دئيت ۽ بيشمار منيشور آهن ۽ بيشمار رتن جواهر جا سمنڊ آهن –

ڪيتيا کاڻي ڪيتيا باڻي

ڪيتي پاتشا نرند

بيشمار کاڻيون ۽ بيشمار قسمن جون باڻيون ۽ بيشمار بادشاهه ۽ شهنشاهه آهن –

ڪيتيا سرتي سيوڪ

ڪيتي نانڪ انتا نه انتا

بيشمار ويدن جون سرتيون ۽ سمرتيون آهن ۽ بيشمار شيوڪ شيوا ڪرڻ وارا آهن. گرو جن فرمائين ٿا ته انهن جي انت جو انت نه آهي.

جو پڙهي هي پؤڙي آرتوار ڏينهن صبح جو اڪريه سو ڀيرا جاپ ڪري تنهنجا سڀ ڏک وڃن

پؤڙي (٣٦)

گيان کنڊ مهہ گيان پرچنڊ

جيڪو گيان جو باب آهي تنهن ۾ ويد ۾ ...ان چڱي ريت چيل آهي —

تٿي ناد ٻنود ڪوڊ اننڊ

آتي ڪروڙين ويدن جا واڪ ۽ سرتيؤن ...ن سي ويچار واري پرش کي کيطو آنند ...يند آهن —

سرم کنڊ کي باڻي روپ

سکہ کنڊ جي باڻي آتر آهي —

تٿي گهاڙت گهڙيئي بهت انوپ

آتي آتمان جي سروپ جي جيڪا گهاڙت ڪهڙي ٿي تنهن جهڙو ٻيو ڪونہ آهي —

ناکيئا گلا ڪتيا نا جاهہ

تنهنجون گلهيون ڪتي ڪرط کان ٻاهر آهن يعني جيڙون نہ ويندڙون آهن —

جيڪو ڪهي پڇي پڇتاءِ

جيڪو چوندو آهي سو پڇتائيندو آهي —

تي گهڙيءِ سرت مت مَن پڌ

آن ايشر وڻي سکر ۾ آڻ سرت مت
مَن جي پڌ تي گهرجي -

تي گهڙيءِ سرا سڌا کي سڌ

اتي ديوتائن ۽ سڌن ۽ رکيشورن جي پڌ تي گهرجي

جو منش جي گهڙي وسهت ڏينهن صبح جو سنڌيا ۾
سڻ پيرا جاپ ڪري انکي گيان حاصل ٿئي -

پوڙي [٣٧]

ڪرم ڪند کي پاٽي زور

ويد ۾ جو ڪرم ڪنڊ جو باب اکيل آهي
تنهنجي پاٽي زور واري آهي -

تتي هور نه ڪوئي هور

اتي ٻئي مت جا زور ۽ خيال پهچي نه
سگهندا آهن -

تتي جوڌ مها بل سور

اتي وڏن جوڌن ۽ مهان پرشن جي
تعريف لکيل آهي -

تن مهه رام رهيا ڀرپور

اُن ۾ پرماتمان رام سمائجي رهيو آهي —

ڦٽي سڀئي سپنا موها ماهه

تي رام سيتا ۽ مهاتمائن جي تعريف لکيل آهي

ناڪي روپ نہ ڪنهن جاءِ

آنهيءَ ڪرم ڪندڙ جي ٻالڪيءَ جا روپ ڪٿيا نہ

وينداآهن —

نا اُهه مرهم نہ ناگي جاءِ

اُنهيءَ ڪرم وارا ٻيا ڌرپرش نہ مرندا آهن ۽ نہ

مايا جي فريب ۾ ڦاٿا آهن —

جن ڪيءَ رام وسيءَ من ماهه

جن جي اندر ۾ رام جو نالو سمائجي رهيو آهي —

ٽيءَ ڀگت وسهه ڪي لوءِ

آتي ڪيترن ڀڳتن جو بيان لکيل آهي —

پيو ارٿ تہ) اُن سڀني ڪندڙ ۾ آهي ڳنا رهن

جن سڀني روپن ۾ ڪي نام ڪيو آهي —

ڪرهه اُنند سڀا من سوءِ

آنهيءَ سڀني ڪندڙ ۾ اُنهيءَ ڪرم وارا پرش

هميشه آنند ۾ پائن ۽ آئين جي سن ۾ پرڪرت جو سڀني جو سروپ ٿو رهي —

سڀ ڪنهن وسيءِ نرنڪار

آئين سڀني ڪنهن ۾ پاڻ پرماتما ٿو رهي —

گهر گهر ويکيءِ ندر نهال

پرڪرت ڀڳوان جا گهر پاڻ ٿو ڪري ۽ پاڻ ڏسي ٿو ۽ ڀڳتن تي ڪرپا ڪري وري انهن کي نهال ٿو ڪري

ڦتيءِ ڪنهن منڊل ور پنڊ

آئي بيشمار ڪنهن برهمنڊ ۽ مالڪ آهن —

جيڪو ڪٿيءِ تم آنتا تم آنتا

جيڪي انهي ڪنهن کي ڪٿي ٿو سو پڇڙي ڏسو ته انت نه آهي —

تتيءِ لوءِ آڪار

اتي بيشيان ۽ مقيان لوڪ آهن جن شڪليون ۽ جدا جدا جوڙ آهن —

جو جو حڪم تيوي تيوڪار

جيڙي طرح پرڪرت جو حڪم ٿيندو آهي تيڙي طرح سڀ ڪر ٿيندو آهي —

وڃي ويڳسي ڪر وچار

پرميشور وچار ڪري ڏسي ٿو ۽ پنهنجي رشت يعني جيون تسي پرسن ٿيندي راضي ٿيندو آهي -

نانڪ ڪٿنا ڪرڙا سار

گروجن فرمائن ٿا تہ انهي پرماتمان جو بيان ڪرڻ نهايت مشڪل آهي -

جو پڙهي جي پوڙي مشڪل ڏينهن پرانهہ ڪال جو تيرهان سؤ پيرا جاپ ڪري تہ پوربلي جنم جا پاپ مٽي وڃن ۽ جيڪڏهن آرتوار ڏينهن سڄو نشچو رکي جاپ ڪري تہ انمول رتن هٿ اچي -

(پوڙي ۳۸)

هاڻي گروجن فرمائن ٿا تہ يڪونت جي پڇڻ روپي زيور رکي ڪيئن گهرجي ۽ تنهنجي گهرڻ لاءِ ڪهڙو سامان گهرجي (سو بيان)

جت پاهارا، ڌيرج سنئار

جت معني [illegible] پهاڻ رکڻ [illegible] پنهنجي اندرين [illegible] اڙي تہ جيئند [illegible] ڌيرج ڌارجي اهڙو تہ سونو [illegible]

آهرڻ مت ويد هٿيار

ڀڳوَنت جي ڀڄن جو هروقت خيال ڪرڻ اهڙي
ترسنداڻ ڪجي ۽ ويدن جو ويچار ڪرڻ اهڙو
ته مترڪو ڪجي ـ

ڀؤ کلا اگن تپ تاءُ

ڀري ڪر ڪان ڀؤ ڪرڻ اهڙي ته ڌوڪلي
ڪجي ۽ ڀڳونت جو جاپ ڪرڻ اهڙي ته ڀاهه
ڪجي جنهنجو تکو تءُ آهي ـ

ڀانڊا ڀاءُ امرت تت ڍال

پريت ۽ ڀاءُ جي ڪٺاري يعني ٻوتو ڪرڻ کور جي
آبرامرت رڳي چيز (پرميشور جو نالو وجهجي)

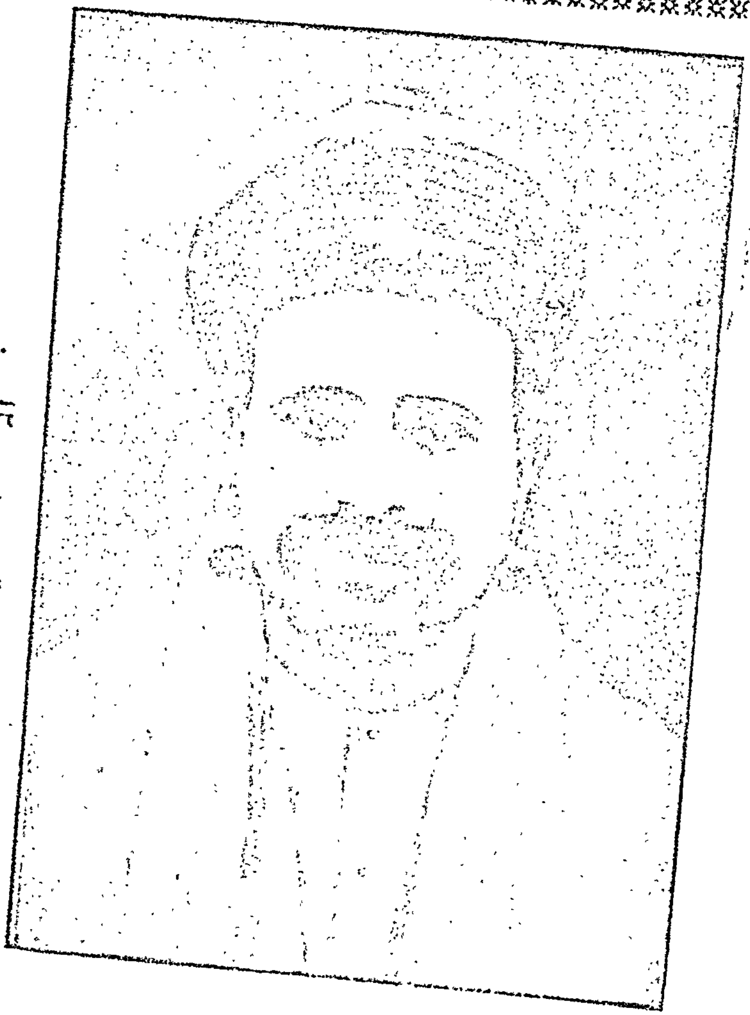
گهڙيئي سبد سچي ٽڪسال

اهڙي ٽڪسال يعني سچي ڪارخاني ۾
سبد يعني ٻر ڀڪتي جو گيان گهڙيو ويندو آهي ـ

جن ڪؤ ندر ڪرم تن ڪار

جن تي ڀڳونت ۽ ڪرن جي مهرباڻي جي نظر
ليندي ۽ نصيب ۾ چڱا آهن، تنکي گيان روپي
ڪار ملندي آهي ـ

شري ڪنور ولس

قيمت ٠-١٢

ايل- پگوانداس

وڪڻندار ڪئمپ نمبر ٣ ڪلياڻ (امبئي)

(راڳي ميرا)

— سلوڪ —

پالڻ کي تون بند مان، حڪم الاهي فرمائي
مير کي معاف ڪن کي، اهو آواز آيو
موڪليائين مولڪي ان وقت، وچ ڪنور ڪاهيو
آخر ستگر کي سائين، کي پالڻ تون بند مان

... ڀڄن ...

ڪرتار ڪرتار ڪرتار آهه
سڀ جو واهڪ سو سردار آهه
١- ڪري مهر جنهن تي سو ڪرتار ٿو
بڏل ٻيڙو ان سان ڪري پار ٿو
دکن ۽ غمن کي ڪري دور ٿو
سڀ جو واهڪ سو سردار آهه
٢- جو مفلس لڏهن کي ڪري ياد ٿو
دکي دل لڏهن جي ڪري شاد ٿو
ڪري من غمن کان آزاد ٿو
غريبن ۽ مسڪينن جو غمخوار آهه
٣- سدا اوت جنهن کي آهه ڪرتار جي
نه ڪا چنتا تنهن کي آهه جم ڪال جي
آهر طالب ان کي نه گهر بار جي
سڪي سو دانا ۽ هڪبار آهه
تون ڏينهن بند سائين طرح هڪ ڦيرو ڏيندي
کي ڇڏائڻ لاءِ پنهنجي صاحب کي الاهه جو نالو ڪندي

صاحب ڏي ڀڳت صاحب واپس ۾
چي وڏو ۽ ۾ ڏاو هو ڀڳو وري
ڪين چيو ته اوهان ڏاڙهيءَ جو انجام
ڪيئن اهو سوال ڪٽي آيا آهيو. ڀڳت صاحب چيو ته
هڪ طرف ناراضي ڪٽي
الاهه جي نالي وجهڻ ۽ اسان ڏاڙهي وڌي سون
الاهه جو نالو ۽ ٻئي طرف پنهنجي
الاهه جو نالو ڳرو ٿي پيو. وري ورئي پنهنجي مرشد
ته الاهه جو نالو ڳرو ٿي پيو. وري وڌي سون انهن
جي ڏاڙهي ۽ ڏاڏي جي ڏاڙهي ۽ وڌي سون الهيءَ ڪري
۽ الاهه جي نالي وارو پاسو ڳرو ٿي پيو. اهڙيءَ طرح ڀڳت
اسان ٻنهي ته سگهياسون. ۾ صاحب ڪنهن ڳجهو پيو ۽
ڀڳت صاحب جو چيو ته مڃيائون. اهڙيءَ طرح ڀڳت
صاحب فيصلو ڪري ته ٻنهي کي رجائي ٻانهي ڪري
ناهه ڪرائيندا هئا.
ڀڳت صاحب غريبن جو خاص پوڄاري هو ۽ لکين
روپين سان انهن جي مدد ڪيائون، ڪيترائون گهرشالائون
سنڌ ۾ مدد سان هلي رهيون هيون، ڀڳت وجهڻ مهل
سڀني ويٺل ماڻهن کي گهرو دان ولڻ لاءِ هڪ پيتي
ڏيارائو ڦيرائيندا هئا ۽ هي شبد به چوندا هئا.
... پڇن ...
ڪرشن گانءِ جو گرڌاري، گانءِ ڪرشن جي پياري
ڪرشن گانءِ کي ڏيندو، سو سکي سدا نيندو
چيڪو گانءِ کي
طرز- دل جي مندر جو در کول
چوٽي- ڇڙهو ڏرم جي پيڙيءَ ۾
ڪراو دان سراريءَ ۾

١- وقت اٿو هي دان ڪرڻ جو
رستو لاهي ٻيو ترڻ جو
نه وقت وڃايو ڦيريءَ ۾
چڙهو ڌرم جي ٻيڙيءَ ۾

٢- غافل ٿيو ٿو غور نه ڪائين
لانءِ ڏکيءَ جي ٻيو ٻڌائين
نه الڪو ٿيءُ الڪيءَ ۾
چڙهو ڌرم جي ٻيڙيءَ ۾

٣- خوش وهين ٿو مايا ۾ موڪو
ڏکي وهين ٿو دان ۾ ٿوڪو
ڏيو مايا جي مڙيءَ ۾، چڙهو ڌرم جي ٻيڙيءَ ۾

٤- اگر ڪمائيءَ آهر ڌرم ڪرايو
جيڪي ٻچو سو ڪرم ڪرايو
ڏيو دان ڪاڻ جي ٻڙيءَ ۾
چڙهو ڌرم جي ٻيڙيءَ ۾

پنجمه صاحب جي خون کان ٣ يا ٥ مهينا اڳ، مکر ۾
پوڄو لڌيءَ جي ٻيو جي پٽ لسي سکر ۾ ڪن هندن
مارڪيٽ ڪئي هئي. اُن لي ٻيو جي مرلين [illegible] هو ۽
اسين هندن جي سنت ڀائي ڪنور رام جو خون ڪندا هئين.
اهڙيءَ بدناميءَ لئي سڀني ڏ ورتن ۾ واويلا مچي ويئي.
اختياريءَ وارن وٽ ماڻهن وڃي پڪارايو جن هڪدم
پوليس پنجمه صاحب جي ڳوٺ ڏانهن سندن [illegible] الا
موڪلي. پنجمه صاحب جي اُلي هڪ بندوق جو ليسن

واڪا ڪيا، اُن بعد ڪجهه شانت ٿيندي ٻه ٻه ڀڳتي صاحب جن سان جنهن ڪئي بندوقن سان هميشهه هن ورندا هئا ۽ هميشهه ايشور کي اڌائي پرارٿنا ڪندا هئا ته مالڪ اسان کي بچاءِ ڪر.

... پڃن ...

طرز - آءُ ڪالڪا ڪر ڳالهه
ٽل - آءُ مالڪ ڪر بچاءُ مولتي ڪا مهر جي
۱- حال منهنجو سڀ تو جاڻي
ڳجهو ناهي تو ڪان راز، مولتي ڪا مهر جي
۲- دکن ۾ ٻاڪل دکي مان آهيان
روئي ڪريان تو آواز، مون تي ڪا مهر جي
۳- دوشن منهنجي لاءِ آهيان پياري
مهر ڪر ڪا مهراج، مون تي ڪا مهر جي
۴- آسم منهنجي شرن آيو
آسم ڪر اون ڪاج، مون تي ڪا مهر جي

رات (۱)

ڀوربن رات پريوه جو هليو رنل ڇڙهي راڻو
رهڙڪي جڏي مالڪ هند ۾ لٿو سويل سياڻو
ڀائي گوبند داس جو جنهن هيو ٺڪاڻو
سارڪٽي سڀ ٻاڻ سان آيو نازڪ لماڻو
اولا لڳڙا ساٿ هئا پيو ڪنڪ ساڙاڻو
آسم ڪاني لي داڙو وڃي ڪنور سمجهو سيڪه لي
ڀڳتي صاحب جن ڀڄاڙيه جو منهن مالڪ هند ۾

پڪس ڪري رهيا هئا ته هن انهي ڏاڍو ڪوڙ هو. اُسي
مائين کي چيائين ته بابا شانتي ڪري ويهو.

رات (۲)

ڀڳڙ ليءِ رات ڇم ڇم ٻڌي ڇمر
پاڻي جاڙو ۽ ٻڪري اُٺيو سڌرو پڌي شمر
سارنگي وڳي سوز مان ته ڪا ڏکڻ ڪڍي ڌار
وسوڙي ۽ ابار تي سيڙهي ڪڙهو ٻار
اُٺ ڪاٿي ڪدو شير وڃي سوبل سڻهو سڄڻ لي
هيءَ اسان جو ٻڪاڙيءَ جو ميلو آهي ماڇيڊن ۾.
جڏهين پڪس ڪري رهيا هئا ته هين ڪيسن پيشاب جو
خيال ٿيو ۽ پاڻي سيتل جو سڌن ڇاڙو هو اُن کي ٻاهر
ڪڍي ويا ۽ ڪين چيائون ته سيتل اسان جو ڏاڍو پاڻي
اڃي پورو ٿيو آهي ۽ هيٺر ڪوٺ تي رهي آهي.

رات (۳)

اُلي ٿيءِ رات جو تي خلق ڄاڻ ابار
سڌوري پوهڇي سوز مان ڪڍي ڏکڻ جي ڏڏڪار
ٿن ۽ پوهڇي سارنگيءَ سان ڪڍي موج مٺار
ٻولڪ ڪيلي راه جي هئي سرلڌي جو سيڪار
ٻڌي هڪڙو مسمت نور وسوڙي ۽ اُسي ابار
اُٺ مالي ڪاڻي مٺار وڃي ڪدور سڻهو سڄڻ لي
تڏهين پاڻي سيتل ڪين ڇڏ ته سائين انهن ته ڇڙو
مگر تڏهن ۽ چيائون ابا سائيجن اسان کي سڌاري ۽
سڏي رهيا آهن.

رات (۴)

چارڻ چوٿينءَ رات جو آئي ڪنور ڪئي واهه را
چمڪو ڪيائين چير جو ٿي تنبوري جي تان
ٻوهه ٻچن ڀڳوان جو ڳايو ٿي ساوڌان
عرش ۾ آواز ويو ماڻهو ٿيا ٻي جان
ٻوهه ٻچن اورو ڪيو ٿيو روئيءَ جو اعلان
آئم ڪاتي سڀ مزمان هرڪو سمجهو سمجهه لي

... ٻچن ...

ٻاد ڪون ڪر ڀڳوان کي راڳ راڳيءَ جا اوان اوا
سچي نام جي ٻرلم جا ٻلڳ ۽ ولڳ اسوان اوان
قدرت اُن ڪرتار جي جاڻان نه ٿو مان مگر
پيدا ڪري ٿو دم بدم راڳ عجب اوان اوان
دِيا اُن داتار جي ٿي وهي سڀ جي مٿان
سک ڏنا جنهن سڀن ۽ غم عجب اوان اوان
هاء آئم هو بيخبر ان جي ڪريا ۽ ٻاجهه کان
ٻرلم ۾ ان جي ٿيا اصيب دل جا امنگ اوان اوان

دادوءَ ۾ جنهن ٻهاڙيءَ جو ٻڄڻ آسي ورنايا
ڏهين هڪ گره سندن هٿ مان هيٺ ڪري ٻو
سي ڀڳت صاحب چيو ته اسان جو داڻو پاڻي
هو آهي.

— سلوڪ —

گره ڪرندي هٿ مان سنت ڪيدي واڻي
نه ٻورو ٿيو هن دنيا مان مهنجو داڻو ۽ پاڻي

"شري ڪنڊو ولاس"

د نيا د م گذو آهه، آخر سڀ فاني
هڪ ڏينهن د نيا مان سڀ کي هلڻو آهه جاني
اسگهه هلندي ڪنهن سان سدو هيءَ جرائي
ڪال ايندو آه ڪندڻ ني ڪنهو ليو ڪمالي
آلم ايماني بااو د ليا ۾ چو ڪر بسن
الين چئي آلي وڌ بڪ وسوني ڪالم ڪاڏاتون •

مالجهندن ۾ ٻگت بند ڪرڻا ڪان اڳ ٻچاڙيءَ جو ڄاوو واڱي موڪلائيءَ جو جڏهن ڳايو اٿن اڏهين ماڻهو زار زار روئي وهيا آهن •

مالجهند ڪان موٽندي هڪ ٻروت / ۾ ٻالڪ کي جنهو ٻالو اٿن اڏهن ۽ اُتي هڪ مارو راڳ ڳايو اٿن جيڪو جنهو ۽ شادي هندن جي خوشيءَ جا موقعا آهن ۽ اهڙيءَ موقعي تي خوشيءَ جو راڳ چئبو آهي •

... ڳڄڻ ...

طرز - منهنجو ڪنهن سان ٻوالو ڪم
چوڻي - منهنجو ستگر سان آهي ڙي ڪم اداءُ هاڻي هلبو
هاڻي هلبو، سهاڻي هلبو

١- هرڪو هلندو ليٽ اوڏاهين
سنڌ ڪندو جنهن کي سچو سائين
لاهي د ليا جو غم ڙي اداءُ هاڻي هلبو

٢- ٻوو تيندو جڏهين داڻو ياڻي
وڻ ابتدا توکي جم د وت سهاڻي
لاهي چئج غم ڙي اداءُ هاڻي هلبو

ڪم جا
مدل ماڙيون سڀ ڪهڙي
ڪهڙي پل جا
فنا آهن سڀ
اداءِ هاڻي هلبو
ناهي مايا لي ڪوڏم ڙي
ذن دولت ۽ مال خزاو
جهن لاء وهين تو من مستاو
اداءِ هاڻي هلبو
ڪردان وڙهائي ڏوم ڙي
ساٿ نه ايندو
مت مانت ڪوئي ڪم نه ايندو
آلم دک سک ۾ ڪوئي
اداءِ هاڻي هلبو
سچو صاحب ايندو ڪم ڙي

رات (۵)

پهچي پنجيءَ رات جو سنت دادو ۾ آيو
۽ ٻراهمڻن جي چرڻ لي واڳ مارو ڳايو
سيٺي ڪان وهي اوچتو آب اکين آيو
دلين ۾ درد فراڪ جو لڳون درد دکايو
پوء جهلي جهولي غريبن لاء ڪيو لايو سجايو
آلم وسوئي ورايو ڪائي راول چڙهيو ريل لي
يڪت ڪنور رام پهريان اوهر ۱۹۳۹ع جي شاه جو
پنجين اچي واريءَ گاڏيءَ ۾ دادوءَ کان چڙهيا. يڪت
صاحب سان اڪل سنت ڪن ماڻهو پيا به هئا. دادوءَ
کان چڙهڻ ئي خبيث خون ڪرڻ جي ارادي سان لطر
آئين لڙهين وري به پنهنجي سنگتين ۽ چيلن کي چيائون
ته هڪڙا به دوست بعد وقت سان چڙهيل آهن. يڪت

ٻــ ٻــارڙا ۽ جهارڙا سڀ
آهي هٿ وس ۾ اُن جي
چاهي اوڙي ۽ ٽاري تــو

٣ـ اُن ٻڌائي اٿس جو مالڪ
ســدائين ايماندار آهه
بــا ڪــري
ڪٿي ڏڻ ۽ ڏٺي ڪرائي محتاج مائي لاءِ
ڪٿي

٤ پوءِ خوانين ڀڳت صاحب
صاحب خوانين کي هٿ جوڙيا ڀڳت صاحب کي هٿ جوڙيا ۽ ڀڳت
گاڏيءَ ۾ اچي اٿي کي وهندا هئا، مگر ڪ اسٽيشن
تي ٻاڪ آئين اٿي کي دروازي جي مٿان وت لهي
وڃا ۽ نه ٻڌ وڃڻ وارا جي سامان ڪل هئا ان ڪان
ٻاه وڃڻ ڪاتي چڙهائون چاڪاڻ ته ڪين سوري خبر
هئي. هونءَ هميشه، گاڏيءَ جي دوارن ٻڌ ڪري
وهندا هئا مگر ڪ اسٽيشن تي ٻاڪ دري کولي پاڻون
ڏويءَ تي رکي ليار تي ويا ۽ هي اچن ڀاڻل لڳاءِ.
ڀائي مالڪ جيڪا لهڻي مرضيءَ
(ٻيرا پاڻا ميلا لاکي)

راتنا (٦)

ڇڪجي چوڻهءِ راجه جو هلپو ڪوڪيءَ ڏي واٽو
وسڻ مائينءَ ورسيءَ اي سمير او سوٻل سياٿو
گاڏيءَ جڏهين رک اي آهي ڪبير اڪاٿو

"شري ڪنور ولاس"

مالڪ مڃي واو ۽ هرڪو دل مان دانهون ڪري پڪاري ٿو

... ٻچن ...

ٿل- شيهڻن جا سرتاج هاءِ ڪنور ڪسي وئين
سنڌڙيءَ جا سرتاج هاءِ ڪنور ڪسي وئين

۱- دشمن لوڀان ڪئي دشمنائي
دل ۾ ٿي آن دوز رچائي
گولي هڻي ڪيو گهاءُ هاءِ ڪنور......

۲- مالڪ ملڪ ۾ ماتم مچائي
درد دل ۾ وڌا دکائي
اولاد ڪيو اڪ ڪاري هاءِ ڪنور......

۳- تو جهڙو سڌو سچارو
ڪنو ڪميڻن لردوش واچارو
اهڙو هڻي اڪ ڪاري هاءِ ڪنور......

۴- اکر وٽن مان آهون لڪيون
پکين مان ٻئي دانهون لکيون
پرلوڪ ۾ ڪئي پڪار هاءِ ڪنور......

لڏيون ڪان پوءِ ڀڳت صاحب مدو ڪلاڪ جيترو هو ۽
پوءِ پرلوڪ پڌارو. ڳالهه چڪي ڪاڏي اڳتي وڌي.
ڀڳت صاحب جي هڪ آدميءَ خولين لي ٻڌ ڏائر ڪئي
جا هٿن ڪي نه لڳي ۽ خولي جهٽڪ ڏانهن اچي ويا.
پوليس خبر ملڻ لي آئي، لڏيون ڪان پوءِ ڳاڏي هلي ۽
رڪي وارن سکر اسٽيشن لي ٻڌ تار رستي خبر پهچائي

سٽيشن تي سڀ بندوبست ٺيڪ ٺاڪ هو.
جڏهن گاڏي سکر اسٽيشن تي پهتي لڏهين سوان
دمي ريلوي وارا ۽ پيا پکيت صاحب جو درشن ڪرڻ
آيا هئا. پکيت صاحب جن جي حالت ڏسي سڀ زارون
زار روئي ڇوڙ لڳا.

... پڇن راڳ ...

طرز - ٽڪا روئي اکڙ لماڻا
ٿل- ڪسي ڪنور وئين تون اماڻا پوسي ريل ۾ واڳڻ واڻا
ريل وکن کان ڇڙي واڻا
وئين پنهرو تي سويل سياڻا
توکي گولي ڪيا گهاءُ گهاڻا
توکي گولي ڪيا- توکي بندوق ڪيا اشاڻا
ڪسي ڪنور......

- ڏيئي ويڙو وئين جدائي
آسون اکين مان وهن الاهي
ڪري ويسو وئين نه ويڳاڻا
ڪسي ڪنور وئين تون لماڻا

٢- آلم امر اسي وئين لماڻا
شهيدن ۾ تون سڏ بي سياڻا
ياڻي لڌهڻي وڃي پڇاڻا
ڪنور لڌهڻي وڃي پڇاڻا
پکيت صاحب کي ريل مان لاهي ڏولي ۾ اسي ڪٺا
مٿي ٽڪرلي گو بعد بخش ڪمپائونڊ ۾ آلدو و بوء تورن

وقت الله سڀني سکر جي چوطرف اها ڏکدائڪ خبر ڦهلجي جهان پکڙجي ويئي ۽ سڀني شهر ۾ واتو-ات ماتم ٿيڻ ويو ۽ هر ڪو ماڻهو دانهون ڪري ۽ وِلاپ ڪرڻ لڳو.

... ڀڄن ...

طرز – من صاف تيرا هي يا نهين

ٽل – شهيد ٿي دنيا ۾ ڪنور رام ڪسي ويئن
بيگناهه پرديس ۾ قتلام ٿي ويئن

١– وچ ڪسي پاپين لڪي گولي هلائي
ڪاٿي لڪ ڪيڏانهن ڪئي آهه سان ڪمائي
اڄ امر آهن دنيا ۾ سرڳ ڌام ٿي ويئن

٢– ڪڏهن تنهنجي دل ۾ ڪنهن سان نه غير هو
هندو ۽ مسلمان سان تنهنجو نه وير هو
آهن واهه بيگناهه قتلام ٿي ويئن

٣– ساريءَ سنڌ جي گهر گهر ۾
اڄ سوز ڏکيل آهه
تنهنجي ٿي جدائيءَ جو تن ۾ جوش مثل آهه
ڳال ۾ ٿي راحت جو قتلام ٿي ويئن

٤– امر ساري سنڌ کي آهن ويئن ڏيئي ڏهاڳ
سڀني کي وجهي روح ۾ تنهنجو چلي ويئن ماڳ
ڳال جي چولا تيم ڪان ڪنور رام آري ويئن.

هزارين آدمي پوڄيه صاحب جي درشن لاءِ اچي ڪٺا ٿيا هئا. تنهن ڪالسواءِ ڪيترائي زالون ۽ آهي مٿل درشن واسطي آيل هيون. ٿوري وقت کان پوءِ

پگيٽ صاحب کي وڏي اسپتال ۾
پوسٽ مارٽم واسطي کڻائي ويا. هزارين آدمي ۽ عملدار
عملدار، پگيٽ صاحب جي اوڻيءَ سان وڏي اسپتال ۾
گڏ هليا. پوسٽ مارٽم جو وقت ڦيرائي وري صبح جو
رکيو ويو. سندن ساٿيءَ جي الهيءَ مهل ملر ٻئي ڪري
بندوق جون گوليون ڪي ٻون ويون. لهن ڪاپوه سڀ
آدمي شهر جا گهر روانا ٿيا. پگيٽ صاحب جو عملو اُتي
اسپتال ۾ رهيو ۽ سڄي رات ڀائي ڪنور رام جي شوڪ
۽ سوز ۾ گذاريائون ۽ ايشور کي پرارٿنا ڪرڻ لڳا ته
هي ايشور تون ڀائي ڪنور رام کي سرڳ ۾ جاءِ ڏي

— پڇن راڳ —

طرز - آءٌ ڪالڳا ڪر ڳالهه
ٽل - ڀائي ڪنور هولڊن شال- سدا اون سرڳ ۾
سدائين تون سرڳ ۾ - سدا اون سرڳ ۾
١- سک شانتي لوڪي ايشور ڏيندو
لائق آهين لال - سدائين سرڳ ۾
٢- امر آتما تنهنجي جنگم ۾
دائم رهندي شال - سدائين سرڳ ۾
٣- در دانا تنهنجي اها آهه وينتي
ايت اگهائيندو شال، سدائين سرڳ ۾
٤- لاٿي آتم جي آس اهائي
ڪر پالاڻيءَ پال، سدائين سرڳ ۾

شري ڪنور ولاس

اعداد م ...

ٿي ڏينهن وري صبوح جو هزارن جي
آدمي اسپتال ۾ پهتا. پگت صاحب کي پوسٽ مارٽم ڪيو ويو
پوءِ ڪفن ۾ ويڙهي سرگس ڪڍي ويئي. سرڪاري ڪپڙو ڪاٿي نه هو
انڪل اڳ ڪوه کن ۾ ڪاون جهنڊين ۽ اگهارين مٿان سنڌ
هيٺ ۽ انڪل ٽيهه هزار کن آدمي شامل هئا. سڀئي
ڪن ڪن ماڻهن جي پگت صاحب لاءِ دل ۾ وڏا
ارمان ڪوٺن ڪان پگت صاحب جي مٿان هٿ جا
رومال. ريشمي چادرون ۽ لوڪگون تي چاڙهيون. سڀئي
شهر ۾ رودن لڳا پيا هئا. هرڪو اوڇ ڳاري. گوڙها
تي ڳاڙيا. ڪيترو آدم اسڪر دانشي ڪان چڱي انداز ۾
آيل هو. سرگس سان گڏ شهر جون مندليون ماڻهي ڪاڌا
چواڻيون ٿي هليون.

... وڃن ...

ٽڪي وطن ڏي

طرز - وڃن ٿا وڃڻ ڪي وطن ڏي

ٿل - هليو ڪنور ولاس سڀ ڏو سرگواسي
ڪري دل سيني جي ويلا ٽون اداسي

١- سڀئي اوکي ساري پيا
همچون روز هارن پيا
گوڙها خوب ڳاڙن پيا، جيڪي آهن پياسي

٢- سيٺ جا هلي سردار وڃن
صب مٿا مدار وڃن
ڏڍي غم سين ڪئي ڌار وڃن
ليا روئن شهر واسي

لنڊڙا ڇڏي يار وٺن
موڪلائي ان تن کان يار وٺن
ڏئي وڇوڙو تن کي ڌار وٺن
ڪري وٺن پرواسي

٤- الم ڇو ڏي دور واريون
ڏئي وٺن سڀ کي ماريون
روئن وڏا يار ۽ ناريون
ڪا رهن ٻيڻ اداسي

آخر سرڪس سکر مان ٿري روهڙيءَ ڏي روانو ٿي.
روهڙيءَ کان گهڻائي پوءِ ارڙيءَ کي لاڙيءَ رستي ڪوٽ
ڪٽالي ويا. آئي ٻيگم صاحب جي ڏومپٽيءَ ۾ ٿن
ليائين کي اها ڏکدائڪ خبر ملي.

راڳ (٧)

مٿين ۽ راڄ سڀ کي ڪٽي سکر ۾ آيا
درشن خاطر دلدار جي ڪٿين عالم آيا
سڀئي ڪٽي صبوح جو چندن هار چڙهايا
لڏي وڏي گوهر مٿان گلڙا وسايا
ڪارا جهنڊا هٿن ۾ ماتمي راڳ ڳايا
ساڻ ٻئي جا سڀ پي دلدار لاءِ آيا
ٻاڪر پتاشا رکي راڄ ٻڌا چڙهايا
پوءِ ڪاربهر لاڪم اڪثر ڏسو انشور جي ماٿا
ٻل ۽ ڏک کان ڏڏڪ لڳي ڏسي ڪنور جي ڪايا
ڪٽي وسڪ سائين جي ورسيءَ لي ارڙيءَ کي آيا

پوءِ پنهنجو لتاڙي گهوڙڪيءَ ڪمائون جڙواڙ جا سايا
مالم ويو هر هنڌ مڃي خبر الله کهايا
سنڌس سوز فراق مان پار ڪندي ڏايا
ڪيائين ڪنور جي روئي شور مچايا
ڪنوار بہ ڪنور جي روئي اسار وهايا
سيني روئي نير بہ سڀ ڪپڙا پسايا
پوءِ ڪائي سينگاري قبر مان مساڻ بہ آيا
چکما لاهي چندن جي ان تي عطر چڙڪايا
لعبا ڏيئي لال کي پورا سنسڪار ڪرايا
پوءِ واهي سنس وهان لي موڳ بہ سمايا
آلم روئندا سڀ آيا موٽي پنهنجي ماڳ تي.
اڄ هين آهن جو ڪهڙو حال ٿيو جو تہ آهن جي مٿان
پهاڙ ڪري پيو ۽ زار زار روئڻ لڳا ۽ ڏاڍا وولاپ ڪري
پڪارڻ لڳا. هڪ واري ڪهڙو بہ سخت دل پرش
هجي تہ هنن جا وولاپ ٻڌي نرم دل ٿي پوي.

... پهڻ راڳ ...

جڏهين ياد پوين تو هاءِ ڪنور
دکي دل بہ جهن تا هاءِ پنور
١- هڻي گولي ڪنهن ٻاهي ڇڏيو
پاڻي گهرت ڪنور کي گهائي ڇڏيو
ان خوف خدا جو لاهي ڇڏيو
دوءِ ماليڪو سهاءِ ڪنور
٢- ڪير راڄ مان نڪائيندو

ڇم ڇم ڇمڪائيندو
اڄا ڇپر ڇم
ڪنن ۾ جهولائيندو
وڄڻي ڪنبل
لهندو جاهو ۽ اڳيان جناه ڪنور

موج مچائيندو
١- ڪير ساڳي
چڙهي ڪرشن راس رچائيندو

ٻر چائيندو
ڪير ٻارن کي
جهڪي روئن ٿا زارون زار ڪنور

ٻار ٻيندو
٢- ڪير آهر ڏيساوي
سڀني شمع ٿي کي اجاڙ ٻيندو

ڏيو ٻار ٻيندو
ڪير گهر ۾
ڪري ياد لوڪي اڄو ٻار ڪنور

ٻگهه صاحب جا ساٿي ۽ لاڏين ۾ چڙهي آيا، ٻوءِ ٻگهه صاحب جي ارٿي کي ڳوٺ مان ڦيرائي وهڙڪي ۾ چندن جي ڪاٺين ۾ سسڪار ڪيو ويو. آخر ۾ سسڪار وقت پنج هزار کن ماڻهو حاضر هئا، جن مان گهڻا ئي ٻاهرين ڳوٺن مان ٻـري ڪان آيل هئا. شمشان ڀومي ڪارڻ جهڙين سان سينگاريل هئي. ٻاهرين ڳوٺن جي ڏيهين ۽ واڻيا هزار کن ماڻهو آيا هئا ۽ ان وقت ۾ ڪيترا ماڻهو زار زار روئي ٻگهه صاحب کي ياد ڪري رهيا هئا، جن مان ڪي مسلمان به هئا. جن کي وڏن مڙني ملڪي هئي سي ٻه ويچارا ٻگهه صاحب جي سوز ۾ روئي رهيا هئا ۽ مڪ مان اهو ٿي ٿي اڪثر ... ڪنور ڪسي ونيون.

... پڙهن ...

هاءِ سدس ڪڏهن ڪسي وڃن ڪسي وڃن
اوڀڻن ڪان ٻرلي وسي وڃن وسي وڃن

١- ڪڏهن شال واڪڻڻ ۾ واسو سدائين
ڪلي خوش ٿي سڀ سان هسي وڃن هسي وڃن

٢- پاڻي نه شڪن اولي گولين هلائون
سڄو ڏينهن ۾ انگڻي اسي وڃن اسي وڃن

٣- شهيدن جو سرتاج تون ئي پڙهن اڄ
اهو ئي سڏن ۾ وسي وڃن وسي وڃن

٤- چوي آدم اماڻو هاڻ ڏوڪرائو
فرش کان عرش تي اسي وڃن اسي وڃن.

پڳڙيون ڏوهڙيءَ ۾ وري جدا ڪيون وارن جو ڏوهڙيءَ اواسي پڳس صاحب جن کي پڌهڙو لي ڪري سمجهندا هئا ۽ پهاڙيءَ جو ڏوهڙيءَ ۾ شمشان پومي انهرائي هئاون جن ۾ سدن ئي اوليءَ جو سدسڪاو ڏنو.

پڳس صاحب جي خون لي ساري سدن ۾ ماتم ڇيڙي واوه سدن جي هر ڪهڙن ڪند ڪري ۾ هڙتالون ڪيون وارن. اهو ڪوس ڪولهه هو جنهن ۾ هڙتال نه ئي ڪن هدن پاڻ وڪايا وياءِ ڪن هدن ماڻهن ووس وڪيا ۽ ڪن هدن نه متا ۾ ڪوڙاپائون. مطلب نه هرڪو انهن محسوس ڪرڻ لڳو ته جڻ سدس ڪهو جو پاڻي ڪداري ويو آهي. اهڙو ماتم سڄيءَ سدن ۾ ڪنهن به زمانا

"شري ڪنور والس"

سنڌ جا ... پنڊال شوڪ جا ٺهراءَ
جو ته ٿيو هر ڪنهن ڳوٺ ۾ پنڊال ... سندن ياد ڪيو ۽ شردا
ڀاس ڪيا ۽ هندو مسلم اڳوڻن سندن هن مهاتما جي
جا قول چارڻيا. سنڌ جي هندن
... تي ماتم جي خيال کان ڏهاڙي جو اسو ۽ ملهايو.

ڀڄن

ڪنور ... سنڌ جو ... تي ويو آهه.
... تي ويو آهه.

۱- ... دشت پاڻ ڪنو ...
... ۽ ... تي ويو آهه.

۲- ڏکي درد سڀ کي ... ويو ...
... جو ... تي ويو آهه

۳- آئم ساري سنڌ کي ڪري ...
خوشي ... جو ... تي ويو آهه.

... ...

Printed by Sobhraj J. Budhwani at the "Inqlab" P.
Press, Shivaji Chowk, Kalyan Camp 3. and Published
by N. L. Lalwani For L. Bhagwandas Book Seller,
Camp No. 2 Kal

٤ مشهور ڪتاب ٣

٩ مصل اوڙ سان ٠-١٢-٠ ١-٠-٠

ميران والس ٠-١٢-٠ ارج والس ١-٠-٠ ٠-١٢-٠

ساوتري والس ٠-١٢-٠ هرڪو ٻيد والس ٠-١٢-٠

ڪرشن والس ٠-١٢-٠ سڪ ساگر ٻئي ڪرتي ١-٤-٠

دروپدي ١-٠-٠ مهاڀارت ڪانڊ ٣-٨-٠

مالڪم مهالر ١-٠-٠ سهاڳ جي ٻارن راحت ١-٨-٠

وساڪ مهالر ١-٠-٠ ڪهوٽ ڪندار جو زهر ١-٨-٠

ڪپارس مهالر ١-٠-٠ ڪشمري ڪوڪشاستر ١-٨-٠

ڪرڙ ٻراڻ ٠-٤-٠

ڪتا سس تاراڻ ٠-٦-٠ ڪمور راليون ٣-٨-٠

چهڙو ڪتا ٠-٦-٠ راماڻ ٥-١٢-٠

وسپس ڪتا ٠-٤-٠ پاڪوس ٢-٠-٠

آواليون ٠-٣-٠ گيتا ٣-٨-٠

شو براڻ ورڌوا ٢-٨-٠

سومر جي ڪتا ٠-١٢-٠ پاپ پاڪوڙگي

سڪهي صاحب اوت ١-٨-٠ ٻارن جون آکاڻيون ٦-٥-٠

سڪهي صاحب ٠-٨-٠ غوثن جو ووڙو ٢-٠-٠

رهراس ٠-٤-٠ ليرڻ جو سولهون ٣-٠-٠

جپ صاحب ٠-١-٦ ١٧ آکاڻيون ٠-٣١-٠

آسادبوار اوڙ سان ١-٠-٠ هندو ساعراج ٠-١٠-٠

هندو قوم ڪي چتا ٠-١٢-٠ سند جا سورما ١-٠-٠

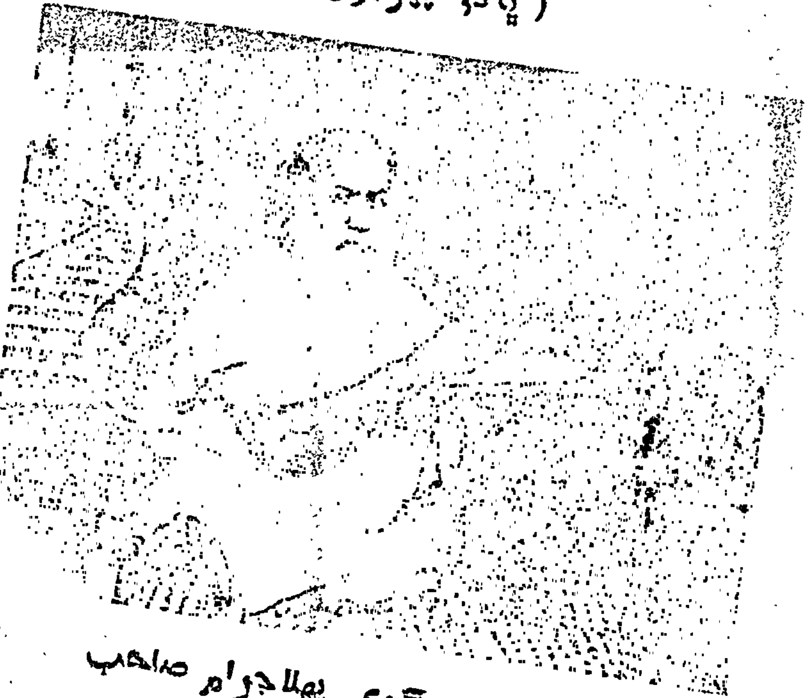
وڏي لسٽ مفت ڪهرايو ٻيا اهڙي ڪئي قسم جا ڪتاب

سنڌي، گرمکي، هندي ملي سگهندا.

ج. واڌواڻي ٻڪسيلر ڪليان ڪئمپ ٣

پهلاج پچن مالا

(ڀاڱو پهريون)

رچيندڙ- ڏوي پهلاجرام صاحب

قيمت ۳۰ نيا پئسا

ملڻ جو هنڌ- ايل - ڪشنچند اينڊ سنس
بڪسيلرس ۽ پبلشرس
الهاس نگر ۳، (بمبئي)،

راڳ ڀيرويں (١)

لاڏجانء
ال- پاڻي نيڙي نہ منهنجي سانگہ نياڻجانء
منهنجي ساهڻ جو
ڪيا ساهرا ڪونہ سجاڻي

١- مان نينگر هيس نماڻي، ڪين وڃاڻجانء
پنهنجي وڇن ڪي
ڏنو هوگهور ڏنو

٢- اِهو پاڻ اوهان هو ور ڏنو، اِهو گهوٽ ڏنو
نہ ڏيکارجانء
هاڻي ڏهاڳہ جو ڏک

ڪانڌ قبول ڪيو،
٣- مان ڪوهري ڪين ڏيو
پر ڏهاڳہ تہ ڏاتر
نہ جوعہ وساڻجانء
منهنجي جيڏري

ڪري ميٽ ڪرم ڪرتار تون
٤- آهين جاڻي جاڻڻهار تون،
مان داڻا ڏيارجانء
پنهنجي گنج

ڪئي شيوا جي تو قرباني
٥- ڇيو امرداس سڻ پاڻي،
سدا سک پاڻجانء
وني عمر

ماس کي،
٦- ڇهہ سال ۽ پارهن
پنهنجي رامداس کي
ڏيانء عمر
وساڻجانء
ڪادي گرن جي ويڻي

ڏيانء نو وڻاج جا،
٧- آرڙهن ڏينهن نہ
پالا پاڻہ تيا پاڻي ڀلاج جا
اِهو سيوا جو پاڻ نہ پلاڻجانء

راڳ پهاڙي (٢)

لڳندءِ ڪس ڪانہ جس ماں جوڳن وت
ٿل- اِهي جوڳي اُتي ڏيهن چار ڙي

رکو ڦرڻن بہ نہ قس، هڻ دهل لي ڪو دس. اِهي...

١- جوڳي هليا جي جوءِ لي ويندا،
مونڻ ٿن جا مشڪل ٿيندا

ٿون ويهي ڪر وس، ڪانہ لڳندءِ ڪس. اِهي...

٢- جوڳين مان ڪا جوت جڳائيج،
ڪريا وٺي ٿون ڪرم ڪٽائيج

وت ڏاهن ڪان ڏس، ڪانہ لڳندءِ ڪس. اِهي...

٣- جوڳي اُتي جيءَ جو جياپو، ڪٽي آيا نام جو نياپو

وڃي برپو منجهہ پس، ڪانہ لڳندءِ ڪس. اِهي...

٤- پاڳن سان اُچي ٿيا ٿي پيڙا، مشڪل ملندءِ اُهڙا ميلا

وت گرن ڪان گس، ڪانہ لڳندءِ ڪس. اِهي..

٥- جوڳن نام جي نؤڪا آندي، چڙهہ پهلاج تہ پار ٿين پانڌي

هلي رام وٽ رس، ڪانہ لڳندءِ ڪس. اِهي...

راڳ جوڳ (٣)

ٿل- جيڪري جوڳن مان ڪي ورلا وٺي ويا
باقي حجت وارا، منهن ڪي مٽي ويا

١- ڪلفت ڪڏي نہ ڪوڙن، ڪانئرن ڪڏيو نہ ڪينو
سوريون ڏسي سختيون، ساهيو ساهون سيدو
جيڪري ڪنيهن ڪي، ڪوڙا ڪٽي ويا

۲- گوڏو گڏي نہ ڪيائون، ٻاجھ سان بندگي
لالچ جي لڳي لاري، لاشو لٿي ويا

۳- در تي ٻھي نہ در تان، ورتيون دعائون
وڃر جيان وڃر ٻاڻي، ويڇو وڏائون
مرندي نہ در ڇڏيائون، در سي پٽي ويا

۵- ظاهر ظهور آهي، ٻوڻي ڀلاج جي
جل ٿل نہ جبل جھوريو تمنا نہ تاج جي
سيٺي ڪٽي ويا جي سر ڪي سٽي ويا۔

راڳ ڀيروي (۴) ٻلو

ٿل- اَمڙ ڪي لال ڏيندين شال، جھولي لال سائين
پورو ٿي سوال، هن سال جھولي لال سائين

۱- پنڙي جي پياس رکي، خيال اھو خاص رکي
اکيان اُرداس رکي، آئي آهي آس رکي
ڏيندين ڪو ڪنھج مان گوپال، جھولي لال سائين

۲- هڪڙو تي لال ڏيو، جاڳائي جوت جيڪو
پميان پڳ دار تي ڪو، وڏائي ونس جيڪو
داسن تي ٿيءُ توُن ديال، جھولي لال سائين

۳- اَمڙ جي جھولي سائي، ڪجو جھولي لال سائين
اهڙو ڀلاج آهين، ولها گھر ٿو وسائين
ڏيندي ڪو خانيا يا خوشحال جھولي لال سائين۔

١- لالڻ مهڏجا ٿيندا لاڪيٽا، ٻل ٻڌيءَ ۾ ٻيٽا ٽيٽا
گرو راڪو ٿيندو غم ٽارڻ جو- جهولي...

٢- اڪ ميري معصوم نہ ڏسندا،
ڪوڙيءَ دل جان وڏندا وسندا
ونگو وار نہ ٿيندو وڇارڻ جو- جهولي..

٣- ديس ڌرم جا راکا ٿيندا، آبي اَمڙ کي سکڙا ڏيندا
منو ماڳہ ڪندا شل مارڻ جو-جهولي...

٤- گهوڙيءَ چڙهندا گهوٽ ٻيي ٿيندا
ٻيڙا گرن کي نوٽ ٻيي ڏيندا
ڪندا سنگہ سنتن سچيارن جو-جهولي...

٥- ٻت ٽڄانءِ ٻهلاج ٻيارو، ديا ڪندو ديوالي‌ءَ وارو
در چڏجانءِ ڪين داتارن جو.

ڀڄن ڀيروي (٧)

ٽل- جيڻن مان جوت جڳائيندا هلو
وٺن ڏي ڪين، واجهائيندا هلو

١- گرو نانڪ مان گرو انگد هڻ، جيڻري جوت جاڳائي
گرو انگد مان امرداس گر، جيڻري ورتي گرياني
رهندن کي ٿيي واجهائيندا هلو

٢- بادشاه مان وسٽرام هٽي، جيڻري ورتي جولي
ڪمورام ٻيي جيڻري وڙا، مهر جا مالڪ مولي
ماٽيءَ سان پوک پچائيندا هلو

جيڪري پنڊ پار پهچايو
جيڪري مهاڻي رام کي جيڪري گيتا گيان سڻايو
جيڪري ارجن کي ڪرشن جيڪري
وهڻ ناو وهائيندا هلو
- جيڪري ڪنياريءَ مان ٿي جيڪري هر پهلاج ٻرايو
ترگڻ نرسنگهه سرگڻ ٻڌي، ٿوڙي ٿمي کي آيو
جيڪرن مان جس کي پائيندا هلو
وٺ ڏي ڪين واجهائيندا هلو.

راڳ جوڳ (٨)

جڳ ۾ جوڳڻ جا
ٿل- آهن اَمر نالا، جڳ ۾ جوڳڻ جا
جڳ ۾ جوڳڻ جا رو، جڳ ۾ گرن جا
١- جوڳڻ جيبو جاني، سمجهي دنيا فاني
رستا ويا روڪي، روح جي روڳڻ جا
٢- جوڳڻ لمبا لياڳي، ساجهر ڪڍي سڄاڳي
سانڊي سلا ويا سي، سنسن سوڳڻ جا
٣- جوڳي ويا جڳائي، جيڪرن مان ڀوس ٻائي
ٿلها نہ ٿاهہ واهي، تاهيا ڳوڻن جا
٤- سامي سکيا صابوري، پهلاج پرين پوري
باقي پسر ويا ٿي، نالا پوڳڻ جا.

راڳ ڪالنگڙو (٨)

ٿل- ماءِ جهيندي پنڙا، پر پاڳ نہ ڏيندي ونڊي
پر پاڳ نہ ڏيندي ونڊي
١- سهڻا سڪن پيا سون لئہ، پر مندڻ پانيون منڊي

ٻيو ڇيڙو تنديڪر هو نندي

٢- پنج پٽ پياسا پٽ لئي، پر تاهير خزانو کنبدي

٣- هير وارا وڃا هارجي، پر ڏوڪڙ ڪاڏا ونبدي

٤- جن ڪنيو ڪاڏو نه لن، پر ڪو نوڙهي ڪو تمبدي

٥- جاڙا جاوا هڪ جاء مري، پر چانس پاني چمبدي

٦- چڱا مڙس وڃا مارجي، پر ويئو چنبدي

٧- هڪ امير فقير ٿيو، نيون ڇاڏي ٻيو چنبدي

٨- ڪم لڏي ڏا غضب جي، نه ڀهلاج نه پمبدي

راڳ ڀيروي (٩)

ٽل- منهنجي رهجي آچي شل رام سان

ساري عمر سڪن جي ڏام سان

١- رام سڪن جو ڏام سدائين، ٻلي ٻچن جي رکيا ڪيائين

ويتا آگني پر آرام سان،

٢- رام سمنڊ پر پٿر تاريا، لنڪا وڃي لڪ راڪس ماريا

مان ٿي نيهن لائو نيهن رام سان

- رام جو آهي مٺڙو ناٿو، جپڻ سان ٿئي آنند اجالو

وڃي عمر سڄي آرام سان

- پريم ڪري ڀهلاج جپي ويو، جسم جي قاسي ڪال کڃي ويو

ويو ونڪنٺ پر وسرام سان.

(راڳ ڏڏسوي لاڏو)

ٽل- ڪنوار وني گهر اچي ڙي ڪرشن ڪنوار وني گهر اچي

لاڏل لاڏي وني گهر اچي، پورل پاپي وني گهر اچي

١- ماتا جسوڌا آرتي ٿاهي، نند ٻابا هلي ٻگڙي ٻاٿي
ڪهڙي رنگ ۾ رچي ٿي ڪرشن......
٢- موهن هلندو مرلي وڄائي، مور مڪٽ مٿي تي ٻاٿي
نارد اڳيان نچي ٿي ڪرشن.......
٣- وشنو شنڪر ڄاڻي ٿيندا، ورڪيان جن ماڻي ٿيندا
برهما ويدُ رچي ٿي ڪرشن.......
٤- موهن موليءَ جون منڊيون گهڙايون،
هار هيرن جون چوڙيون چڙايون
گهڙيون سوناري سچي ٿي ڪرشن......
٥- پاڳشالي ٺاهيندو ارساتو، راڌا ڪرشن ٻڌندا ڳاتو.
پورل مهنجو اچي ٿي ڪرشن...
٦ ڦاڄو ڏيندس مينهون گايون،
جوڙي ساهرا ڏيندس جايون
وهندو ٻارين ٻچي ٿي ڪرشن...
٧- ڪرشن ڪارو راڌان گوري، جڳ جڳ جيئي جوڙي
مکڻ ڪاٿي ٻچاڙي ڪرشن...

ٻهڙو (١١)
راڳ پهروي

ٿل- اهو اَمر آهي اوتار ڙي،
سنتڙيءِ جو سردار ڙي
ساڙيءِ
١- مرخ خان هو مهڻ مهاٻي هندن کي ٿي دشت ڏيائو
ڪيو جاڻي جو جنڪار ڙي

آڳڻ وسايو
٢- ڏيکيءَ جي اُڏر مان آيو، ونن واء جو
ليو نصرپور نروار ڙي
لال ڏنائين
٣- آمان بائيءَ جي آس پڄائي، هڪڙو لال کي
ڇائو ٻيڙيءَ کي هو پار ڙي
ڀنڊاريو
٤- پرمانند جو ٻيڙو تاريو، هڪ ٻم ڙندھ ڀير
اهي مندر نهيو منڌار ڙي
کين موٽائي
٥- آس وندن جي آس پڄائي، سوالي خالي
آهي پرپل سندس پندار ڙي
جڳائي
٦- جيڪو جندل جي جوت
پريم سان پهلاج پسڄڙا ڳائي
تنهنجو ٻيڙو ٿيندو پار ڙي

ٻهاڙي ٻهڙو (١٣)

ٿل- منهنجي اِها گهر آهي، پنهنجي هلنديءَ هلائي
جيسين ڪپڙيءَ ۾ آهن ڪٽان
ليسين مرض نہ منجهائي، ڪرئي روڳ نہ رنجهائي
جيسين چرندي وڃان مان چٽان
١- گيان نہ پلجي ڌيان نہ پلجي، ۽ نہ پلي ايمان
دان ديا اِنسان نہ پلجي، ۽ نہ پلي ڀڳوان
ليسين ڪال نہ ڪنبائي، نڪا دل گهبرائي
جيسين حق جي مان هونگ هٽان
٢- ڪرم نہ پاڄي ڌرم نہ پلجي، شرم پاپي نا شان
صبر شڪر ۽ شانت نہ پلجي، ٻند ٿي کين زبان

ڪوئي سور نہ ستائي، نڪو ڏيل ڏهڪائي
جيسين پهنجو خفظ مان ڪٽان

۳- نيم نہ پاڇي پريم نہ پاڇي پيريءَ م پهلاج
سوچ نہ پاڇي نرت نہ پاڇي، من ئي ڪين موناج
تيسين ڏس آزمائي، وڃ مونکي نہ گهرائي
جيسين پورو پڳ مان اٽڪان

زاڳہ پيروي (۱۳)

ٽل- آمان تنهنجي آس پچائيندو رام
مڙئي مرض مٽائيندو رام، آمان

۱- اُگر آئي اسنان ڪيو ڪر
ڏٽيءَ ڏئي مال دان ڪيو ڪر
ڪجھ سمرٽ ڪجھ ڌيان ڪيو ڪر
پوءِ ڏک نہ ڏيکائيندو رام، آمان

۲- تلسي ڪائج تلسي پائج، تلسيءَ اڳيان سيس نمائج
تلسي سالگرام مٽائج، پوءِ ڪوڙهہ ڪٽائيندو رام، آمان

۳- ڪتڪ مهينو تلسي ماتا، ورت وڃائج ڪين ڪي واتان
دکہ لاهيندو پاٺهي داتا، سڀ رنگ رسائيندو رام، آمان

۴- هو راجا تون ٺڪرياڻي راڻي،
ساهرن پيڪي سڪڙا ماڻيں
سالگرام ٿيندء ساٿي، پهلاج رکہ تون پيار آمان.
نيهن نڀائيندو رام، آمان

راڳ پهاڙي (١٤)

ٿل- دعا جي تنهنجي، نہ ڏک دور ٿيندو
ڏک پي دور ٿيندو، ڏک پي دور ٿيندو
١- تڪو ڪو ايندو موتي، تڪا ڪا ويندي جوتي
نظر تنهنجي ٿيندي، نہ ويو نور ٿيندو
٢- تڪو ڪو ويندا گوڏا، نہ ايندا ڏڪا ڏوڏا
رحم تنهنجو ٿيندو نہ ڪم سور ٿيندو
٣- تڪا ڪا ايندي غمي، تڪا ڪا ٿيندي ڪمي
پيدارو تنهنجي پاڳن سان، پرنور ٿيندو
٤- تڪا ڪا ايندي اوڪي، سدائي ٿيندي سوکي
ميا جي ڪڏهن مترو، نہ مجبور ٿيندو
٥- تڪا ڪا ويندي واٽي، تڪا ڪا ويندي گادي
نالي سان منهنجو نالو، بہ مشهور ٿيندو
٦- آهيان مان اهڙو لهڙو، نہ پهلاج جهڙو
عرض منهنجو آخر تہ، منظور ٿيندو.

راڳ پيروي (١٥)

ٿل- جيڏري جوڳن مان، ڪجهہ وٺي هل لون
ڪجهہ وٺي هل لون، منهن نہ مٽي هل لون
١- جيڏري وٺيو جن، سيئي سوامي سڏبا
هتڙي پي اَڏبا، هتڙي پي گڏبا
وٺي ڪرپا ٿي ڪان، ڪرم ڪٽي هل لون

٢- هتان هيرا هاري، ڇو لو ڌوڌڙ ڌاربن
ڪري ياد پييان، وٺو ڳوڙها ڳاربن
اِهي ٽاٽا ماٽا روپ، مٺي هل لون
٣- ڪندا خٽر خٽري، ولو ڇو نو پائين
پراون ڊرن ني، گوڊا ڇو گسائين
وني دعا گهر جو، ڊر پٽي هل لون
٤- ولي ڇا ويا ڏس، هرناڪدس هولي
سمجهي نه پهلاج جي، لن پيرولي
داٽا ڏرم وارا، ڪجهه ڇٽي هل لون.

راڳ ڀهاڳ (١٦)

ٽل- اوهي جوڳي آئو جيٽرا، متان سمجهو مري ويڙا
وڃي برهم لين ٿيڙا، اوهي جوڳي ...
١- واس مٺاني واس پيو پاني، ياڻ وڃي پيڙا
لوڪ پرلوڪ ۾ جس جا جوڳن، ڪم وڃي ڪيڙا
٢- برهم نيشي لئه برهم ۾ ٿيندا، نيتي پرم پرا
واڪ وصال جا ور ور ڏيئي، چٽن ويدن ڇيڙا
٣- جوڳن جهد ڪري سڀ جيٽڙي لاٿي جرا مرا
پهتا وڃي پهلاج پريوءِ ڪي ٿاهي اڳي ٿهيڙا

راڳ ڀيروي (١٧) لاڏوا

نياڻي ٿنهجي نماڻي، شل ماڻي سڪ سياڻي
ماڻي سڪ سياڻي، ٿيندي گهر جي ڌياڻي

۱- در لي وڄندا ڀڳل ٻ ٻاجا، ايندو گهوڙيءَ تي چڙهي گهوٽ راجا
ٿيندي راجا جي راڻي — ٿل ..
۲- سينا ساوري سئيونيءَ وانگي، گيتان گاهري گٺونتيءَ وانگي
ست ڀ رهندي ستياڻي — ٿل
۳- اڇي ڀٽندي لڇڻ واري، ساهرين پيڪي ٻوندي پياري
رکندي ٻريت پراڻي — ٿل ..
۴- وڃهندي چوليءَ ٻ ور جي وڻي، ست ٻنيتي تي ست سيڻي
ڀڃهندي گرن جي واڻي — ٿل ..
۵- لاڏو ٿاهي ڦلاج تو ڳائي، نياڻن جو ٿل ٻاڳه وِرائي
سنگر ٿيندن ساڻي — ٿل ..

ستيا وراڳه ڀروي (۱۸) لاڏو

ٿل- شڪر ڪري تو شادي، ٿل وسي مهنجي گادي
وسي منهنجي گادي ٿل وسي منهنجي گادي
۱- اَمڙ ايندي آرتي ٿاهي، ٻابل هلندو پڳڙي پائي
دهل وڄائيندي دادي، ٿل....
۲- گهوٽ ڀڻي ٿل گهوڙيءَ تي چڙهندو، وني ٿل سڪ سان ورند
حامي ليندس حادي، ٿل....

ر لي وجهدا دهل دمامان، گهوريندس ماميون ماما
گهورون

...ڪو رهيو ڪو آڏي، شل......
...لاڏل لوئي ڪين ڪي پڙهندو، ڏيندا خوشي مبان ڪڍندو
جو پي

...ملندا سيڻ سوادي، شل....
ـ لڇمي ايندي لڇڻ لاٿي، پيڪي پيئي سيباڻي
ساهڙين

آئيندي نه اپادي، شل......
ـ ستگر ساٿن ساٿي ٿيندو، ڏڏ پٽ ڏيندو
گانون ميڻهون

وڏا ٿيندا اولادي، شل... سنا اسڌجوڳايه
٧ـ لاڏو اهو پهلاج تو ڳاتي، لال مونکي پي وڏاتي
توکي وڏاتي

ملي وراهيون مرادي، شل....

راڳ پهروي (١٩)

ٿل ـ گنگا توکي مايا ڪيو مغرور، ايها مايا ڪندء مجبور
١ـ ايها آدي ڳرن جي ڳادي، ٻڌشي ويو ستگر ستوادي
پنج سؤ رپيا پيٽ ڀنيادي، ڏن اوهان لي آهي آدي
ٻڙي ڪيو منظور
٢ـ ٻئيو سراڇند سيواڌاري، ڇيو ڪملي ڪي وچ هڪاري
ٻن سالن جي پينا پاري، ڇم آرجن ڪي ڇو تو وساري
ڏرتون ايهو دستور

٣- هرگوبند تو پٽ ڄڻايو، اوڏو ٻاڙو گهر ۾ گهرايو
ٻاقي اسانکي تو ڇو پلايو، واسطو ماڻهوءَ کين ڪرايو
گهوڙو گهرج ضرور

٤- ليسين در تي ڏڍو هٽي ٿون،
پيڙو رهيو ٻتلف بڻي ٿون
ڇيو ارجن وچ مايا ڪٽي ٿون،
سهڻو گهوڙو سروهٽي ٿون
معافي ڪجو هي قصور

٥- گنگا ڇيو ٻيٽي تو ڪاٿين، ٿلهي ڏيو پرساد کي پاٿين
ڏنهه ونڻ ڄڻ آيو آهين، ٻچ سرانچند جي در تي داهين
ڇڏيو تو ڇڏين وڇلور

٦- گرن ڏني جا آ رهي ليندي،
ٻاٽهي ڏنهه ٻهلاج ٻرپندي
ڌن جي ڏيندي ڏٽي جي ڏيندي،
مڙلي ويندءِ سور

هيرومل شيوڪرام سامتاڻي مهيش پرنٽري، ١٠٠١-اي
مين بزار، الهاس نگر ٣ ۾ ڇپيو ۽
پرڪاشڪ پيلاجرام صاحب ديوالئي واري
ڇپائي پڌرو ڪيو.

اصل وڏي ڪٿا

شري گڻيش ديوتا جي

رتن سارپور شهر ۾ هڪ اجيت ڪمار نالي آدمي
رهندو هو جو شاهوڪار ۽ ڌرماتما پرش هو. هن کي
سنسار جا سڀ سک ميسر هئا پر اولاد ڪونه هو. پنڊتن
کان پڇڻ تي انهن مان هڪ پنڊت کيس ٻڌايو ته جيڪڏهن
پنهنجي استري شري گڻيش سوامي ءَ جو ورت رکندي
ته پتر سنتان ڄڻي ڏيندس. اجيت ڪمار پنهنجي استري ءَ
رما کي شري گڻيش جهڙي مها پرڀو ورت جي
وڏي ٻڌائي واپار لاءِ پرديس هليو ويو. هيڏانهن
گڻيش سوامي ءَ جي ورت رکڻ ڪري رما کي نهايت
سندر ۽ سلڇڻو پٽ ڄائو جنهن جو نالو شيام سندر رکيو
ويو. هوڏانهن اجيت ڪمار ديسن جا ديس گهمندو،
آٺن سالن بعد پنهنجي نگر ۾ واپس موٽي رهيو هو ته
سندس جهاز هڪ ڀنور ۾ ڦاسي پيو. پنڊتن کيس ٻڌايو ته
هن ديش ۾ هڪ شيام سندر نالي بالڪ رهندو آهي، انجو
جڏهن جهاز تي پير پوندو تڏهن جهاز هلندو. اجيت ڪمار
پنهنجا ماڻهو موڪلي ان بالڪ کي گهرايو جو هيٺئين سٽن

سالن جو اچي ٿيو هو. بالڪ جي جهاز ۾ پير رکڻ سان ئي جهاز هلڻ شروع ڪيو ۽ اچي پار پهتو. بالڪ کان پوءِ
ٿي اجيت ڪمار کي خبر پيئي ته هي سندس ئي پٽ
هو تنهنڪري خوشيءَ ۾ ڀرجي هن بالڪ کي گود ۾ کنيو
۽ جهاز تان لهي گهر ڏانهن ٿي ويو ته واٽ تي هڪ
نانگ کي باهه ۾ سڙندو ڏٺو جنهن کي بچائڻ لاءِ هن
پرارٿنا ڪئي ۽ جڏهن نانگ کي باهه مان ٻاهر ڪڍيائين
تڏهن نانگ کيس ڏنگڻ آيو. اجيت ڪمار نانگ ڏانهن نهاري
چيو، "ڇا، هي ڀلائيءَ جو بدلو تون ڏين؟" نانگ کيس
ٻڌايو ته تنهنجي استريءَ شري گڻيش ديوتا جي ورت
جو پالن ڪونه ڪيو آهي. ان تي اجيت ڪمار نانگ کي
واپس موٽي اچڻ جو انجام ڏئي پاڻ گهر آيو. هن گهر
اچي ڏٺو ته سندس استري پيا خيال پاسيرا رکي شري
گڻيش سوامي جو ورت رکي پوڄا ڪري رهي هئي ۽
هڪ پاسي ڪٽيءَ جو ڪٽورو، ٻئي پاسي کير رکيو
هو. انهن جي وچ ۾ گل ڦل، اگر بتي ۽ چوڌاري ڏيئو ٻريو
پوڄا پوري ڪري چندرما کي کير جو ارگهه ڏئي هي
سڀ ڪاٿي بي وڃي سمهي پيا. نانگ جڏهن ڏٺو ته
اجيت ڪمار واپس ڪونه آيو تڏهن کيس ڏنگڻ لاءِ سندس
گهر آيو. گهر اچي نانگ باقي ٻچيل پرساد کائي چڏيو ۽ خوشيءَ
۾ ڀرجي جڏهن ڏٺي جي پرسان آيو تڏهن گڻيش ديوتا پيدا
ٿيو ۽ پنهنجي ترشول سان کيس ماري ڇڏيائين. پر پاڻ
... اجيت ڪمار آٿيو ۽ انجام موجب نانگ ڏانهن وڃڻ

لڳو ته سندس استريءَ کانئس پڇيو ”اوهان ڪيڏانهن وڃي رهيا آهيو؟“

اجيت ڪمار کيس جواب ڏنو ”هي پران پياري! مان هڪ ساڌوءَ (ناڱ) کي مارڻ جو وچن ڏئي آيو آهيان سو هاڻ ان وٽ ٿو وڃان.“

رما کي شري گڻيش سواميءَ جي شڪتيءَ مان معلوم ٿيو ته ناڱ هٿ مٿو پيو آهي سو پنهنجي پتيءَ کي مٿل ناڱ ڏيکاريائين. ناڱ کي مٿل ڏسي اجيت ڪمار کي ڪاوڙ وٺي وئي ۽ هن رما کان پڇيو ته ”تو هي پاپ ڇو ڪيو؟“ پر رما کيس ٻڌايو ته ”مون ڪو به پاپ ڪونه ڪيو آهي. هي اسانکي ڪاڻ لاءِ هٿ آيو هو پر شري گڻيش ديوتا کيس ماري ماٽ ڪري ڇڏيو ۽ اسين بچي وياسون. ها سڀ انهي ئي ڪرپا آهي.“ ايترو ٻڌي اجيت ڪمار ڏاڍو خوش ٿيو. جيڪو به شري گڻيش ديوتا جو ورت رکي ڪٿا ڪندو يا ٻڌندو، انجون سڀ دلي مرادون پوريون ٿينديون.

(ٻوليو شري گڻيش ديوتا ڪي جئه)

(۲) ڪٿا شري شنڪر ڀڳوان يا سومر ديوتا جي

هڪ دفعي جي ڳالهه آهي ته ڪيلاش پربت تي شنڪر ڀڳوان ۽ ماتا پاروتي چونپڙ راند ڪري رهيا هئا. هنن پنهنجن تتن مان هڪ پتلو ٺاهيو جنهن ۾ ساهه وڌائون ۽ ان کي ”انصاف وارو“ لقب ڏنائون. جيترو ٽيڪ هرڪا راند شنڪر ڀڳوان کٽي رهيو هو پر ”انصاف وارو

لو" هميشه ائين ئي چئي رهيو هو ته "ماتا پاروتيءَ
ٿيو." ڇو ته پاروتي ڪيس لڪ ڇپ ۾ ڪيترو ئي ڏن
ڏني رهي هئي جنهن جي لوڀ ۾ ڦاسي هن جي اکين تي ماتا
جا ڪارا پڙدا چڙهي ويا. شنڪر پڳوان ڪان ڪجهه به لڪل
ڪين رهيو جنهن ڪري هن اهڙي درشٽي ڦيري جو
"انصاف وارن پٽلي" جو سڀ ڏن ڏوڙ ٿي ويو جنهن
ڪري ڪيس گيان آيو ۽ چئي ڏنائين "پتاجن هميشه پي
ڪٽيو ۽ ماتا هميشه پي هاريو." جنهنڪري پاروتيءَ ڪي
ڏاڍو ڪروڌ آيو ۽ پٽ کي چيائين ته وڃي ڪوڙهيو
ٿيءُ. جنهنڪري هو ڪوڙهه جي دک ۾ وياڪل ٿي
جهر جهنگ پٽڪندو رهيو ۽ هلندو هلندو هڪ امراوتي
نالي نگر ۾ پهتو ائي هڪ هنڌ ويهي رهيو. ڪجهه ڏينهن
ڪانپوءِ ساتوڻ مهني جي پهرئين سومر ڏي ڪن استرين
شنڪر پڳوان جو ورت رکيو هو ۽ سڳڙو بڌي پي موٽيون
ته انهن مان هڪ استريءَ جي نظر وڃي هن ڪوڙهئي
تي پيئي تنهن کي ديا آئي ۽ هنجي ٻانهن ۾ سڳڙو ٻڌي
ٿوري ڪٽي سندس واٽ ۾ وڌائين. شنڪر پڳوان جي
ڪرپا سان هنجي بدن تان ڪوڙهه لهي ويو. هن ان
استريءَ کان پڇيو ته هي سڳڙو ڇا جو هو؟ ان استريءَ
کيس ٻڌايو ته هي سڳڙو سيني جون دلي مرادون
پوريون ڪندڙ شري شنڪر پڳوان جو هو. ساتوڻ مهني
جي پهرئين، ٻئي يا چوٿين سومر تي شنڪر پڳوان جو
ورت رکي، ڪڻڪ جو اٽو، گڙ ۽ گيهه سوا پاءُ يا سوا سير

پتي کيس پيار مان ”سرندا“ ڪري ڪوٺيندو هو.
نندڪ جي اِستري جيتوڻيڪ سهڻي ۽ جوان هئي
پر تڏهن بہ سندس پتي هميشه ڳڻتين ۾ پيو ڳرندو هو
جو ڪيترا سال گذري ويا پر کيس اولاد ڪونہ ٿيو.
سلوچنا اچي ٻڌي ٿي پر سندس اولاد جي ممتا ڪانہ
وئي ان ڪري هن هڪ براهمڻ جي ڪنيا کي پنهنجي
گود جي ڌيءَ ڪيو ۽ ان کي لاڏ ڪوڏ سان پاليو. هن
ڪنيا اڳين جنم ۾ منگل ديوتا جي پوڄا ڪئي هئي
تنهنڪري جڏهن هن نندڪ جي گهر ۾ پير رکيو تہ
لڇمي هنن وٽ ڇم ڇم ڪندي آئي. ڇوڪري جڏهن
ڏهن ورهين جي ٿي تڏهن کيس هڪ سوميشور نالي
براهمڻ سان پرڻائي ڇڏيائونس. نندڪ هي وواه ويدن
شاسترن موجب ڪيو ۽ پنهنجي ڌيءَ شيبهن ڪلهي
چاڙهي پنهنجو بار هلڪو ڪيو.

هڪڙي ڏينهن نندڪ ۽ سندس پتني پنڌ ڪندا
پئي اچي هڪ ”پربت“ نالي گهاٽي ٻن ۾ پهتا هي
ساهي پٽڻ لاءِ هڪ وڻ جي ڇانوَ هيٺ ٿي ويٺا تہ اتي
ڪي چور آيا جي سلوچنا جي پتيءَ کي ماري هليا
ويا. سلوچنا پتيءَ جي وڇوڙي ۾ زار زار روئڻ لڳي.
روئي روئي جڏهن سندس دل جو بار هلڪو ٿيو تڏهن
ڪانيون گڏ ڪري هن چکيا تيار ڪئي ۽ پاڻ بہ پتيءَ
سان گڏ ستي ٿيڻ لڳي تہ منگل ديوتا پرسن ٿي هن
وٽ آيو ۽ هن ڏانهن نهاري چيائين ”ديوي! جيڪي

گهر ٿو هجيئي سو گهر .“

ٻراهمڻيءَ چيو ”هي ديوتا ! مونکي ٻيو ڪجهه ٻ نہ گهرجي . فقط منهنجي پتيءَ کي جيئاريو .“

منگل ديوتا هن جي پتي پگتي ڏسي ڏاڍو وڏو سن ٿيو ۽ هن ڏانهن نهاري چيائين ”هي ديوي ! تنهنجو پتي امر رهندو پر هن کي جيئارڻ جي مونہ شڪتي ڪانهي انهيءَ ڪري تنهي لوڪن ۾ اتم ۾ اتم ور جيڪو هجي سو گهر .“

ان تي ٻراهمڻيءَ ڪيس هٿ جوڙي چيو ”هي ديوتا ! اهو ور ڏيو تہ جتي جتي اوهان جي ڪٿا ٿئي ۽ پوڄا ٿئي - منگل ڏينهن جيڪو ٻاڙهي چندن سان اوهان جي پوڄا ڪري - ٻاڙها گل اوهان جي مورتيءَ تي چاڙهي ان وقت انسان جي دل ۾ خراب خيال اصل ڪون اچن . جيڪي روڳي هجن انهن جو روڳ لهي وڃي . انهن کي ناڳ ۽ باه بہ ڪجهہ نہ ڪري سگهن . دشمن تي هميشہ فتح پائين ۽ هو ڪڏهن ٻ دک نہ ڏسن .“

منگل ديوتا چيو ”هي ديوي ! جئن تون چوين ٿي تئن ٿي ٿيندو پر انهن کي اهو خيال رکڻ گهرجي تہ جنهن ڏينهن منهنجو ورت رکن تڏهن ڪاٺ و پنهنجي گهر ۾ ئي ڪائين ۽ پرائي گهر ۾ ڪڏهن ٻ نہ ڪائين . ان ڏينهن اڃو اناج نہ ڪائين جهڙوڪ چانور وغيره . چانورن ۾ ٻڙ وجهي تاهري ڪري ڪائين . منهنجو ورت ٢١ دفعا رکن ۽ ٢١ دفعي ورت رکي ارگهہ ڏين . جي ڪنهن ڪان پڇي

گهي ۽ ڀاڙيءَ جي ورت ڇوڙڻ وقت ٢١ دلا ۽
ڙهي گانءِ دان ڪري وت آهر ٻـراهمڻ کي ڀوڄن
ڪرائي. ان ڏينهن جيڪو سون دان ڪندو تنهن کي
ن ڪڏهن ٻ دک نہ ڏيندس. منهنجي ورت رکڻ
پوڄا ڪرڻ ڪري ان جي اڳيان جن ڀوت پڻ ڪين
ندا ۽ نہ ڪنهن جو ڪيس ڏپ رهندو. انهن کي ڪو ٻ
شمن ڪونہ ماري سگهندو." ائين چئي منگل ديوتا
هنجي لوڪ ۾ هليو ويو.

(ٻوليو منگل ديوتا کي جئہ)

(٤) ڪٿا ٻڌ ديوتا (ٻڌروار) جي

هڪ ڏينهن راجا پريڪشت ۽ رشي ويدوياس جي
ڻ ٻر ڪا وارتا پئي هلي. ويدوياس چيو، راجن!
ڪلجگ ۾ سيني نـر- نارين کي ڀڳوان ٻڌ جـو ڏيـان
ڪرڻ گهرجي. تڏهن راجا چيو، هي آپيشور! توهان
ڪرپا ڪري اُن ورت جو قل ٻڌائي منهنجي من جو
ڪلپ دور ڪريو. ويدوياس چيوهي راجن! منورٿ
رڻ ڪرڻ واري ڪٿا توکي ٻڌايان ٿو، پراڻي زماني
وشوپور گرام شهر ۾ زال- مڙس رهندا هئا. عورت
ونالو هو رتما ۽ مرد جو رگهوير. هڪ ڏينهن رگهوير
ي زال پيڪي نڪڻ لاءِ ويئي. ڏينهن گذرڻ بعد
جڏهن نہ آئي، تڏهن رگهوير ساهري زال کي وٺڻ
ء ويو. ڪجهه ڏينهن، ٽڪي، زال سميت گهر موٽڻ لاءِ

ساهرن کان موڪل گهريائين. مگر ڪيس موڪل ڪونه ڏنائونس ۽ چيائونس ته اڄ ٻڌ ديوتا جو ڏينهن آهي اُن ڪري اڄان ڪجهه ڏينهن رهي پوءِ وڃجو. مگر رگهوير هٺ ڪري ساهرن کان زوريءَ موڪلائي پنهنجي رٿ تي رتنا سميت وطن موٽڻ لڳو، رستي تي رتنا کي اچي سخت پياس لڳي پتيءَ کي پاڻيءَ آڻڻ لاءِ چيائين. رگهوير رٿ بيهاري پاڻيءَ جي تلاش ۾ ويو. پاڻي هٿ ڪري جيئن رٿ وٽ پهتو ته عجب ۾ پئجي ويو. پنهنجي زال اڳيان پاڻ جهڙي ٻئي مرد کي ويٺل ڏٺائين. ساڳي شڪل - ساڳيا ڪپڙا، ڪاوڙ ۾ رٿ تي ويٺل کي هڪل ڪري چيائين تون ڪير آهين؟ منهنجي زال اڳيان ڇو ويٺو آهين؟ رٿ تي ويٺل به چيس، تون ڪير آهين؟ مان زال کي ساهرن مان هاڻ وٺي پنهنجي گهر تو وڃان. تنهن تي ٻنهي ۾ تون چا؟ تون چا؟ تي ويٺي ماٺهو مڙي ويا ويچاري رتنا ٻنهي کي سڃاڻي نه سگهي ته ڪير منهنجو پتي آهي؟ پوءِ راجا وٽ ٽنهي کي آندو ويو. راجا قصو ٻڌي پاڻي آڻيندڙ سچي رگهوير کي قيد ڪرايو. رگهوير سخت تڪليف ۾ اچي ڀڳوان کي پڪارون ڪرڻ لڳو. ٻڌ ڀڳوان مٿس راضي ٿيو. راجا کي ننڊ ۾ سپنو آيو ته رگهوير بي قصور آهي کيس آزاد ڪر. صبوح جو رگهوير زال رتنا سميت ڀڳوان جا شڪرانا مڃي گهر اچي پهتو.

(سيپٽي ڇٽو ٻڌ ديوتا کي جڳ)

(٥) اصل وڏي ڪٿا وسپت ديوتا جي

هڪ سوداگر هوندو هو جو تمام گهڻو ڌن ڪمائيندو هو ۽ پڻ ڪندو هو. هڪ ڏينهن اهو سوداگر پرديس واپار ڪرڻ سانگي ويو ته ويرل پڳوان ڌاري هن جي زال وٽ آيو ۽ ڪانئس ڀکيا گهر يائين. سوداگر جي زال کيس چيو "مان دان ڪري ڪري ڪڪ ٿي پيئي آهيان - اهڙو ڪو اپاءُ ٻڌايو جو نه ڌن هوندو ۽ نه چنتا ئي ٿيندي." فقير مائيءَ ڏانهن نهاري چيو "تون سنت وسپتون ٻهاري پاءِ، ڪپڙا ڌوءِ، تيل ميٽ سان اشنان ڪر. ماس مڇي کاءُ ته تنهنجو ڌن ناس ٿي ويندو." ائين چئي فقير هلي ويو. مائيءَ اچا ڇهه وسپتون ائين ڪيون ته هنجو سمورو ڌن ناس ٿي ويو ۽ مائي پڻ مري وئي. هو ڏانهن سوداگر جو هڪ جهاز ٻڏي ويو ۽ پاڻ ڪي مشڪل سان ٻچائي اچي پنهنجي ديش ۾ پهتو. هن سموري ڳالهه ڏيءُ جي واتان اچي ٻڌي ۾ گذري ڪي وساري پڳوان جي ياڻي تي راضي رهي ڪانيون ڪري پيو پنهنجي زندگيءَ جا ڏينهن ڪاٽيندو هو. هڪ ڏينهن سندس ڌيءُ جي اچي ڏڏ ڪاڻ ٿي دل ٿي ۽ پيءُ کي ان جي آڻڻ لاءِ چيائين. سوداگر ٻڌڻين ۾ وڃي جهنگل ۾ ويٺو ته ويرل پڳوان ساڌوءَ جو ويس ڌاري هن وٽ آيو ۽ هن کان غمگينيءَ جو سبب پڇيائين. سوداگر سموري ڳالهه ڪري ٻڌائي جا ٻڌي ساڌوءَ

ڪيس چيو "تنهنجي زال ويرل ڀڳوان جو اپمان ڪيو هو جنهنڪري تون دک ڏسي رهيو آهين سو ئي تون جي وسپت ڏينهن ٽڪي جا ڀڳڙا ۽ ڪاري ڏاک وٺي ، جل جو لوٽو ڀري ان ۾ ڪنڊ جي چپٽي وجهي وسپت ديوتا جي ڪٿا ڪري اها سيسا سيني ۾ ورهائيندين ته تنهنجا سڀ دک دور ٿي ويندا ." ائين چئي ساڌ وهليو ويو . سوداگر ٻه دل ۾ پڪو نشچو ڪري وسپت ڏينهن ڪاٺيون ڪرڻ ويو ته هن کي ان ڏينهن چار پئسا وڌيڪ مليا . سوداگر ٽڪي جو ڏڌ وٺي پنهنجي ڌيءُ جي دلي تمنا پوري ڪئي ۽ ٽڪي جي ڪاري ڏاک ۽ ڀڳڙا وٺي وسپت ديوتا جي ڪٿا ڪري اها سيسا سيني ۾ ورهائي پوءِ پاڻ کاڌي . ائين ڪرڻ ڪري ڪيترا دک دور ٿيا پر ٻيءَ وسپت تي ڪاٺس ڪٿا ڪرڻ وسري وئي . ان ڏينهن اتان جي راجا يگيه ڪيو هو جنهنڪري غريب غربا اتي ڪاٺڻ ويا هئا . سوداگر ٻه نياڻيءَ سميت اتي وڃي پهتو . راجا هن کي ڪاراتي ڀيڻاري روانو ڪيو پر ان ڏينهن راڻيءَ جو نولکو هار گم ٿي ويو جنهن جو ڏوه سوداگر تي پيو جنهن کي راجا جيل ۾ ڪٽي وڌو . جيل ۾ وري ساڳئي ساڌ وءَ هن کي درشن ڏنو جنهن کيس ٻڌايو ته " تو اڳيئن وسپت تي ڪٿا نه ڪري ويرل ڀڳوان جو اپمان ڪيو آهي جنهن ڪري ان جي سزا ڀوڳي رهيو آهين . ٻيءَ وسپت تي جيل جي ٻاهران توکي ٽڪو پيل نظر ايندو . تون ان مان

وسپت ديوتا جي ڪٿا ڪجهه ۽ سيسا ورهائج ته تنهنجا سڀ ڏک ڏور ٿي ويندا. " ائين چئي ساڌو اڻتر ڏيان ٿي ويو. ٻيءَ وسپت تي برابر سوداگر ڪي جهاز جي ٻاهران ٽڪو هٿ آيو پر شيءِ ڪيئن گهرائي؟ او چتو هڪ مائي اچي اتان لنگهي جنهن کي ويرل پگوان جي نالي شيءِ آڻڻ لاءِ چيائين پر ان ايمان ۾ پرجي چيو "اڄ منهنجي پٽ جي شادي آهي. مان وڃان ٿي ڪپڙو وٺڻ." ۽ ائين چئي هلي وئي. وري ٻي مائي اچي لنگهي جنهن کي ٻه سوداگر ساڳيءَ ريت چيو. ان مائيءَ جو ڪو پٽ مري ويو هو جنهن جي ڪفن لاءِ ڪپڙو وٺڻ پي وئي پر "ويرل پگوان" جو نالو ٻڌي هن سوداگر کي ٻڌاڪه ۽ پگڙا آڻي ڏنا ۽ وسپت ديوتا جي ڪٿا ٻڌائين. ڪٿا ٻڌي سيسا ۽ امرت وٺي هيءَ گهر ڏانهن هلڻ لڳي ته هن وات لي پنهنجي پٽ جي ڪائي ويندي ڏٺي. هن ڪائيءَ ڪڻڻ وارن کي ترسايو ۽ پنهنجي پٽ جي منهن ڏسڻ جي اڇا ڏيکاريائين. ڪائي هيٺ رکي وئي ۽ منهن کوليو ويو. مائيءَ امرت ۽ سيسا پنهنجي مئل پٽ جي مک ۾ وڌا ته ويرل پگوان جي ڪرپا سان سندس پٽ اٿي کڙو ٿيو. هو ڏانهن جنهن مائيءَ جي پٽ جي شادي هئي سو گهوڙي تان ڪري مري ويو. ويرل پگوان ساڌوءَ جي ويس ۾ اچي ڪيس وسپت ديوتا جي پوڄا ڪرڻ لاءِ چيو. هن ائين [illegible]

جيئرو ٿي پيو - هوڏانهن ويرل ڀڳوان راجا کي ننڊ ۾
درشن ڏئي چيو ته " تو وٽ جيڪو سوداگر قيد آهي
سو بيگناه آهي. صبح ٿيڻ سان ان کي آزاد ڪجُ. تنهنجو
هار ڪليءَ ۾ ٽنگيل اٿيئي." صبح جو جڏن راجا اُٿيو
تڏن راڻيءَ کيس ٻڌايو ته هار لڌو آهي جنهنڪري راجا
سوداگر کان معافي ورتي. هن سوداگر جي ڌيءَ جي
شادي پڻ ڌامڌوم سان ڪرائي ڏني ۽ سوداگر کي
ڪيترو ئي ڌن ڏئي روانو ڪيو.

(ڀوليو ويرل ڀڳوان ڪي جئه)

(٦) ڪٿا شڪر ديوتا (جمع) جي

جنهن جنهن سمي ۾ ڌرم جي هاڃي ٿئي ٿي ۽
سنت ساڌو مهاتمائون ڀڳت انت دکي ٿين ٿا تڏهن
تڏهن ڀڳوان اوتار ڌاري ڪنهن نه ڪنهن روپ ۾ درشن
پاپين ۽ دشٽن کي ناس ڪرڻ لاءِ پرگهٽ ٿئي ٿو.

اٽڪل هڪ هزار ورهيه اڳ سنڌ ۾ مسلمانن جي
راڄ ۾ هندو تمام دکي هئا مرکه بادشاه ڪٽر ۽ تعصبي
هئو ۽ هندن تي اتياچار ڪندو هئو انڪري هندو خوب
پرارٿنائون ڪندا رهيا ته هن جو راڄ ختم ڪر. ڀڳوان
هندن جي پرارٿنا اگهائي جوتي سروپ امرلعل نصرپور
۾ ڀڳت رتنراءِ جي گهر ۾ جنم ورتو سندس ماتا جو نالو
ديوڪي هئو. مرکه بادشاه کي خواب ۾ خوفناڪ حالتون
ڏسڻ ۾ آيون ۽ ان جي وزير کي پڻ ساڳيون حالتون
خواب ۾ ڏسڻ آيون ۽ اچرج ۾ پئجي ويو ته ولي پيغمبر

پئدا ٿيو آهي ۽ اسانجي هينئر پڄاڻي آهي ان سان لڙڻ دوزخ ۾ ٻوڙڻ آهي ان ڪري وزير مرڪ بادشاه کي وڃي ٻڌايو ته هينئر هندن تي اياچار ڪرڻ نه گهرجي ۽ مون لعل سائينءَ کان گناه بخشايا آهن - مرڪ بادشاه کي ڏپ اچي لڳو ۽ خواب واريون ڳالهيون اچي ياد پيس. مرڪ بادشاه جيئن لعل صاحب جي درشن ڪرڻ لاءِ اڳتي هليو تيئن سندس همت هارجي وئي ۽ لعل سائينءَ جي پيرن تي ڪري پيو ۽ کيس ادب سان پنهنجي محل ۾ وٺي ويو مرڪ بادشاه پنهنجي دل ۾ لعل سائين ءَ کي گرفتار ڪرڻ ٿي گهريو تڏهن لعل سائين هن جـــي محل مان انتردڌيان ٿي ويا. پڇاڙيءَ ۾ مرڪ بادشاه لعل سائينءَ جو درشن ڪري معافي گهري.

(٧) اصل وڏي ڪٿا ڇنڇر ديوتا جي

هڪ دفعي نوگرهه اچي پاڻ ۾ وڙهيا. هرڪو چوي "آءٌ وڏو." آخر جڏهن پاڻ ۾ ڪو فيصلو ڪري ڪو نه سگهيا تڏهن "انصاف" ڪرائڻ لاءِ راجا اندر وٽ ويا. اندر هنن جون ڳالهيون ٻڌي ڪو به "انصاف" ڪري ڪو نه سگهيو ۽ کين راجا وڪرماجيت ڏانهن ياري موڪليائين. هـــي وڪرماجيت وٽ ويا. وڪرماجيت هنن جي ڳالهه ٻڌي منجهي پيو. گهڻي سوچ ويچار ڪانپوءِ هن سون، چاندي، پتل، ٽامو، شيهو، سِت، ڪٽ ۽ قلعي جا آسڻ تيار ڪرائي دربار ۾ رکايا هرهڪ گره کي انهن تي ويهڻ لاءِ چيو. سڀني کان هيٺ

چنڊر ديوتا وجهي ويٺو. پاڻ کي سيني کان هيٺ ويٺل
ڏسي هن کي ڏاڍو ڪروڌ آيو ۽ وڪرماجيت ڏانهن
نهاري چياءِ "چندرما سوا ٻه ڏينهن، منگل ڏيڍ مهنو،
سورج، شڪر ۽ ٻڌر ايڪائي مهنا، وسپت تيرهن مهنا مگر
مان ساڍا ست سال ڪشت ڏيندڙ آهيان. مان رام، ليڇمڻ
۽ راوڻ جهڙن طاقتور هستين مان به ڪونه رهيو آهيان.
خود پنهنجي گروءَ کي به ڪونه ڇڏيم. ان کي به رڻ
۾ رلايم. هاڻ تون به پوري "انصاف" نه ڪرڻ جو
نتيجو ڏسجه." وڪرماجيت تنهن تي ڪيس کلي چيو
"ڀڳوان کي جيڪي منظور هوندو سوئي ٿيندو."

هو ڏانهن چنڊر به پنهنجي هوڏ تي قائم رهيو. هڪ
ڏينهن چنڊر ديوتا واپاريءَ جو روپ ڌاري اجين نگر
۾ گهوڙا وڪڻڻ آيو. وڪرماجيت کي گهوڙن جو ڏاڍو
شونق هو. سو واپاريءَ کان هڪ سهڻو ۽ جانٺو گهوڙو
وٺي ان تي چڙهي ويٺو. هن گهوڙي جي آزمائش وٺڻ
پي چاهي. پر گهوڙي تي وهڻ سان ئي گهوڙو وٺي اڏامڻو
۽ هن کي هڪ رڻ پٽ ۾ ڦٽي ڪري غائب ٿي ويو.
وڪرماجيت ڏاڍو پريشان ٿيڻ لڳو. هن کي اڃ ۽ بک
ڏاڍو اچي ستايو. توري پنڌ ڪرڻ تي ڪيس هڪ تلاءُ
ڏسڻ ۾ آيو جنهن مان پاڻي پي پياس مٽايائين اتان ٿي
هڪ بنيءَ ۾ آيو جتي هڪ وڻ ۾ هڪ هنڌاٺو لٽڪي
رهيو هو. هن اهو هنڌاٺو پٽيو ۽ بک مٽائڻ لاءِ ان مان
اڌ کاڌائين؟ ۽ باقي اڌ هڙ ۾ ٻڌي هلڻ لڳو. ان ڏينهن

ان شهر جي هڪ شاهوڪار جو پٽ گم ٿي ويو هو ۽ سپاهي ان جي ڳولا ڪري رهيا هئا. هنداڻي جو پاڻي ڳاڙهو ٿيندو آهي سو ان جا ڦڙا زمين تي ڪريا هئا جنهن ڪري سپاهين اچي وڪرماجيت کي گرفتار ڪيو. وڪرماجيت هنداڻو ڪيڏي ڏيکاريو ته ان بدران ٻالڪ جي سسي نڪري آئي. سپاهي هن کي پڪڙي راجا وٽ وٺي ويا جنهن حڪم ڏنو ته "هن جا هٿ پير ڪپي کيس گهاٽي جهنگل ۾ اُڇلي اچو." وڪرماجيت جا هٿ پير ڪپي کيس گهاٽي جهنگل ۾ اُڇليو ويو. ٿورن ڏينهن کانپوءِ هڪ چاڪي (گهاڻو هڪليندڙ) اچي اتان لانگهائو ٿيو. وڪرماجيت جي حالت ڏسي مٿس قياس آيو ۽ هن کي وٺي اچي گهاڻي هڪلڻ تي وهاريائين. هاڻ راجا چنڊر ديوتا کي دل سان ياد ڪرڻ لڳو ۽ من ۾ پڇتاءُ ڪرڻ لڳو. آخر چنڊر ديوتا مٿس راضي ٿيو ۽ درشٽي ڦيري ڇڏيائين. ٿڌي ٿڌي هوا لڳي رهي هئي ۽ راجا موج ۾ اچي گيت ڳائي رهيو هو. ان وقت ان ديش جي راجڪماري اچي اتان لانگهائو ٿي ۽ هن جو مٺو ۽ موهيندڙ آواز ٻڌي مٿس موهت ٿي پيئي ۽ ان سان ئي شادي ڪرڻ جو دل ۾ فيصلو ڪري هيءَ محل ۾ موٽي آئي. هن جي هٺ تي ماءُ ايءَ جي هڪ به نه هلي ۽ راجڪماريءَ جي شادي وڪرماجيت سان ٿي. رات جو راجا کي چنڊر ديوتا درشن ڏنو ۽ کيس چيو ته "گهر جيڪي گهرڻو هجيئي." راجا ڏنهوت

پرڻام ڪري چيو "منهنجا بگڙيل ڪم سنوار ۽ اهو ٻ وچن ڏيو جيڪو ٻ هيءَ ڪٿا پڙهي يا ٻڌي ته توهان ان کي نه ستائيندا." چنچر ديوتا "تٿا استو" (ائين ٿيندو) چئي انتر ڌيان ٿي ويو. صبح جو جڏهن راجا اٿيو ته کيس هٿ پير سڀ ڌسڻ ۾ آيا. هو ڏانهن شاهوڪار کي پڻ پنهنجو وڃايل پٽ واپس مليو جنهن ڪري راجا کان معافي وٺڻ آيو پر راجا کيس چيو ته ته ان ۾ تنهنجو ڪو ٻ ڏوه ڪونهي. هيءَ چنچر ديوتا جي مهرباني هئي. ان ڪانپوءِ راجا ساهرن کان موڪلائي اجين نگريءَ ۾ آيو ۽ اعلان ڪيائين ته جيڪو ٻ چنچر ديوتا جي پوڄا ڪندو ۽ تيل، تر، مانهه، لوڻ ۽ پراڻو ڪپڙو پنهنجي وت آهر ڪنهن ٻ پنڱيءَ کي دان طور ڏيندو ته چنچر ديوتا کين ڪڏهن ٻ نه ستائيندو ۽ من جون مرادون پڻ پوريون ڪندو.

(ٻوليو چنچر ديوتا ڪي جئه)

(٨) اصل وڏي ڪٿا سورج ديوتا آڏوا آرتوار جي

هڪ وقت جي ڳالهه آهي ته گنگانديءَ جي ڪناري تي هڪ رامديو نالي شاهوڪار آدمي رهندو هو جنهن کي هڪ سندر ۽ سليڇڻي جوان ڌيءَ هئي - هن ڌيءَ کي مڱائڻ لاءِ ڪيتري ڪوشش ڪئي پر ڪامياب نه ٿيو. آخر ڪڪ تي هن مهراج کي ناريل مصري ڏئي چيو ته ٻرياٽ ويلي اٿڻ سان جيڪو شخص توکي پهرياءِ گڏجي ان کي هي ناريل ۽ مصري ڏج ۽ سمجهه ته ... يءَ جو ان سان مڱڻو ٿي چڪو. ٻئي ڏينهن

پر پاڻ ويلي مهراج ٻاهران نڪتو ته ڪيس ڪانير سامهون
گڏيو جنهن کي ناريل ۽ مصري ڏنائين ۽ ڪيس چيائين ته
تون رامديو جي ڏيءَ سان مڱيو آهين. ڪانير ناريل ۽
مصري وٺي خوش ٿيندو پنهنجي گهر آيو ۽ سموري
ڳالهه اچي ماءُ سان ڪيائين جنهن ڪيس ناريل ۽ مصري
موٽائي ڏيڻ لاءِ چيو ڇو ته هي ڏاڍا غريب هئا. ڪانير
ماءُ جي آگيا اکين تي رکي ناريل مصري رامديو وٽ
واپس کڻي آيو پر رامديو ڪيس چيو ”ٻچا! تون اُتان
ڏينهن جو ڪير وڃي سورج ڀڳوان وٽ رک، پوءِ ڏس
ته تون غريب آهين يا شاهوڪار.“ ڪانير ائين ئي ڪيو.
سورج ڀڳوان مٿس راضي ٿيو ۽ اهڙي سرشتي ڦيرايائين
جو ڪانير ڇوڪرو ٿورن ڏينهن ۾ ئي شاهوڪار بڻجي
پيو. ٿورن ڏينهن ۾ هن جي شادي رامديو جي ڏيءَ
سان ٿي ۽ ڏاجو ۽ ڪنوار ساڻ وٺي خوش ٿيندو گهر آيو.
ڇوڪريءَ کي هڪ ”پريم واڻي“ پڙهڻ جي عادت
هوندي هئي جنهن کي ٻڌي سندس سس غلط مطلب
ڪڍندي هئي ۽ هڪ ڏينهن پنهنجي پٽيءَ کي چيائين
ته ”هيءَ ڇوري نياڳي آهي جو هر وقت اسان کي
پٽيندي ٿي رهي ليڪن ڇوڪريءَ جو سهرو سياڻو هو
جنهن ان وقت ڪجهه به ڪونه ڪڇيو. ٻئي ڏينهن تي
سهري ڇوڪريءَ کي ”پريم واڻي“ ٻڌائڻ لاءِ چيو.
ڇوڪريءَ ڪيس چيو ته مان اها ”پريم واڻي“ فقط
آرتوار ڏينهن اوريندي آهيان انڪري اڄ نٿي ٻڌائي

ان. » آخر آرتوار آيو ۽ ڇوڪريءَ سهري کي
م واڻي ٻڌائڻ شروع ڪئي.
» نام ڏي، دان ڏي، چرنن جو ڌيان ڏي،
سيل ڏي، سنتوش ڏي، ساڌ ڳيءَ جو گيان ڏي،
ڪونيءَ ۾ ڌن ڏي، گنديءَ ۾ آن ڏي،
سيني جا ڪارج ڪرڻ وارا! مان ڏي ۽ شان ڏي! »
اجا هن پريم واڻي اوري مس ختم ڪئي ته اهڙو
ندس پاڳ اچي ڪليو جو اچا ٻه وڏيڪ شاهوڪار ٿي
يا. ڪجهه ڏينهن ڪانپوءِ اتان جو راجا اچي لنگهيو ۽
ڪانير جي پيءُ کان پڇيائين ته » تون امير ڪيئن ٿئين؟ »
سهري پنهنجي ننهن جو نالو کنيو جنهن ڪري راجا ان
سان شادي ڪرڻ جو خيال ڏيکاريو. انڪار ڪرڻ جي
حالت ۾ ڪانير جي پيءُ کي قيد ۾ وجهڻ جي ڌمڪي
ڏنائين. هي منهن گهنجائي گهر اچي پهتو ته سندس
ننهن انجو ڪارڻ پڇيو. سهري ننهن کي راجا واري
سموري ڳالهه ڪري ٻڌائي جا ٻڌي سندس ننهن چيو
» اوهان ڪا به ڳڻتي ڪانه ڪريو. جڏهن مان پتورتا
استري آهيان ته منهنجو وار به ونگو نه ٿيندو. » هو ڏانهن
راجا کي اچي ڪوڙهه نڪتو. گهڻيئي حڪيم آيا. دوائون
آزمايون ويون پر ڪو به فائدو ڪونه ٿيو. پيرن پنڊتن
کان پڇڻ تي هڪ پنڊت کيس ٻڌايو ته » توهان ڪنهن
پتورتا استريءَ کي رنجايو آهي جنهن جو ڪيتو ڏٺي
هيو جيستائين ان کان معافي نه وٺندا ۽ ان کي

پنهنجي ڌيءُ ڪري نہ پرڻائيندا تيستائين ڇوڪرو ڏيڻ مشڪل آهي.“ راجا کي ڪانيئر جي پيءُ واري ڳالهہ ياد آئي. هن ان کان ۽ انجي ننهن کان معافي ورتي ۽ رامديو جي ڌيءُ کي شادي وري ڏامرديوءِ سان ڪرائي. هن گنگاندِيءَ ۾ اشنان ڪيو ۽ سندس ڪوڙهہ لهي ويو. راجا خوش ٿي محلات ۾ موٽي آيو ۽ ڪانيئر پنهنجي ڪنوار وٺي پنهنجي گهر آيو.

(پوليو سورج ديوتا کي جڳ)

(۹) ڪٿا چندرما ديوتا جي

بيجاپور جو هڪ مشهور سيٺ پنهنجا غوراب پرائي هندستان جي واپار لاءِ نڪتو منزلون هڻندو هڻندو واپار ڪندو اچي ڪراچي بندر تي پنهنجا جهاز بهاريائين سندس هميشهہ چال هوندي هئي جو صبوح جو اٺي ناڪون اڳيان شيوا وغيره ڪندو هو ۽ پوءِ ئي واپار جي باري ۾ ڳالهيون ٻوليون ڪندو هو. اهڙيءَ طرح سنڌ ۾ بہ واپار ڪرڻ لڳو مگر پنهنجي عادت انوسار هو ڏيکاريندو هو هڪ شيءِ تہ ڏيندو هو ٻي شيءِ سنڌي ڇا ڄاڻن انهن حرفتن مان جي اعتبار تي مال وٺي ڪيس پئسا ڏيندا هئا آخر جڏهن سڀ مال نيڪال ڪري چڪو تڏهن هو لنگر پٽڻ لڳو مگر قدرت منهنجي مالڪ جي جو سندس جهاز هاڻ ڪان نابري واري بيٺو. ڪيترا يتن ڪياءِ مگر جهاز اصل نہ هلي آخر تنگ اچي ٿيو هو آخر سنڌ جي هڪ نامي ويدن جي پاڻي ۾ هڻ وت آيو ۽

ڪيس سچي ڳالهہ ڪري ٻڌايائين تہ منهنجو جهاز هلڻ کان
نابري واري بيٺوآهي مهرباني ڪري صلاح ڏيو ڇا ڪجي
برهمڻ ڪيس چيو تہ تون هڪ سچي پرماتما جو پاٺ ڪر
نڳيءَ ڪري لنهنجي ٻڌي ہ ملين تي ويٺي آهي ۽
سچائي ڇڏي تون هر وقت ڪوڙ کان ڪم وٺندو آهين
جنهن ڪري توتي چندرما جو ڪوپ ٿيو آهي تون ان
چندرما جو جاپ ڪرائي هميشهہ لاءِ توبهہ ڪر تہ
آئينده تون نڳي نہ ڪندين ۔ شاهوڪار کي اها ڳالهہ
پسند نہ آئي ۽ برهمڻ کي گهٽ وڌ ڳالهائي اٿي هليو ويو
۽ پٺسي جي نشي ۾ هن ڪتان ڪتان جا ڪاريگر گهرائي
جهاز کي نيڪ ڪرائڻ اڳو جهاز هلڻ لاءِ انهن اڳيان
چلائڻ لڳو هينئر تہ سندس ڌن بہ خلاص ٿي چڪو ۽
ڏاڍي وياڪل من سان وري بہ ان برهمڻ وٽ آيو ۽
نمرتا پورڪ اچي چيائينس تہ هي برهمڻ ديوتا هاڻي
ڪيئن بہ ڪري منهنجي جند ڇڏايو جيئن چوندا تيئن
ڪندس ۔ تنهن تي برهمڻ ديوتا جو ويدن جو مهان
گياني هو تنهن کيس چيو تہ اي شاهوڪار تون چندرما
جو جاپ ڪرائي ۽ سچيءَ دل سان جڏهن نڳي ڪرڻ
ڇڏيندين تڏهن تنهنجو جهاز ازخود هلڻ چالو ڪندو تنهنتي
شاهوڪار چيس تہ توهان ئي ڪرپا ڪري جاپ ڪرايو
۽ وڌي سمجهايو جيئن مان هميشهہ انهيءَ چندرما جو
جاپ ڪري سگهان ۔ تنهن تي برهمڻ ديوتا چيس تہ
ما[illegible] ڀوڄ جو سويل اٿي اسنان وغيره ڪري وهڄ

۽ هون سامگري ۾ موجود رکجي ته مان اڇي ٽوڪي وڌي؛ موجب ڇاپ ڪرائيندس. ٻئي ڏينهن صبوح جو برهمڻ ديوتا انهيءَ شاهوڪار جي جهاز تي آيو ۽ ٻئي هيٺ آسڻ تي ويٺا ۽ برهمڻ ڪيس سمجهايو ته ايشور جنهن جو اصل نالو اوم آهي تنهن کي چندرما ۾ سڏيندا آهن چاڪاڻ ته اوم سدائين آنندمي آهي ۽ سيني کي آنند ڏيندڙ آهن تنهنڪري هاڻي اڄ ته ان اوم جو ڌيان ڌريون ائين چئي هو سنڌيا، اپاسنا ۽ هون يگيه ڪري انهن مان منتر شاهوڪار کي سمجهائي ۽ کيس اپديش ڪري ته جيڪڏهن توهان کي سچي آنند جي ضرورت آهي ته توهين ان چندرما جو ڇاپ ڪريو ۽ ٽڳي ڪرڻ ڇڏي ڏيو. شاهوڪار شام جو ۾ برهمڻ جي سمجهائڻ موجب سنڌيا، اپاسنا ۽ هون يگيه ڪري سچي من سان ان چندرما جو ڇاپ ڪيو ۽ اندر ۾ پڪو ويچار ڪيائين ته آئينده ٺڳي نه ڪندس مگر ان سچي سائين جو ڇاپ من ۾ ڪندو رهندس. ٻئي ڏينهن جيئن صبوح جو ڪريا ڪان فارغ ٿيو ته سندس جهاز چرڻ پرڻ لڳو شاهوڪار کي ڏاڍو عجب وٺي ويو ۽ پوءِ پنهنجن نوڪرن وغيره کي سڏي جهاز چالو ڪرڻ لاءِ چيو ۽ پاڻ چندرما جي جئه ٿئي جا نعارا پڪارڻ لڳو سندس جهاز هلڻ لڳو ۽ پاڻ پريون ڏفعو سنڌ جي مشهور بندر ڏانهن نهاري ائين چيو ته سنڌ واقعي ديوتائن جي ڀومي آهي پوءِ جتي ۾ واپار ڪندو هو اتي سنڌ جي پدايل

براهمڻ موجب پاٺ پوڄا ڪندو هو ۽ چندرما جو
جاپ ڪندو هو ۽ ڪڏهن به نڳي وغيره نه ڪندو
جنهن ڪري هو وري شاهوڪار ۽ خوش گذارڻ لڳو.
جو به منش سچيءَ دل سان ان چندرما جو پاٺ
ڪندو سو هميشه خوش گذاريندو.

(بول چندرما جي جئه)

(١٠) اصل وڏي ڪٿا ٽيجهڙيءَ جي

ڪنهن سمي جي ڳالهه آهي ته هڪ شهر ۾ لڪميچند
نالي هڪ دياوان ۽ داني پرش رهندو هو. هن کي ٻه
پٽ ۽ هڪ ڌيءُ هئي. هي نهايت سکي هو. هن
پنهنجي ڌيءُ جي شادي هڪ ٻئي ديش ۾ ڪرائي
ڇڏي هئي. هنجا ٻه پٽ اڃا ننڍا هئا. هڪ ڏينهن
پنڊت گهرائي هن يگيه ڪرائڻ لاءِ مهورت ڪڍايو.
پنهنجن ٻنهي پٽن کي پنهنجي ڌيءُ کي وٺي اچڻ لاءِ
موڪليائين. پاڻ ڀيڻ کي گڏجي کائڻ لاءِ چيو پر جٿن
ته سندس ڀيڻ کي ٽيجهڙيءَ جو ورت هو انڪري
کين چيائين ته رات جو گڏجي کائينداسون. بالڪن کي
کهڙي خبر ورت جي! رات جو هنن ڀيڻ کي ٻاهر
چنڊ ڏسي اچڻ لاءِ چيو ۽ هنجي پر پٺ پوڄن ورتايائون.
لڪميچند جي ڌيءُ جو نالو روپونتي هو. روپونتيءَ
چندرما ڪٿي ارگهه ڏني، پوڄن کائي ورت ڇوڙيو.
ورت جي ڀنگ ٿيڻ ڪري روپونتيءَ جو پتي ٻري
ڪندا ٿي ويو. پاڻ هن سان دغا ڪئي هئي جنهن

ڪري ڇا ڪري؟ پتيءَ جي شيوا ڪندي ڪندي
سچو سال گذري ويس. آخر سانوڻ وارو مهنو آيو،
اونداهي ٽيج تٿ تي ٽيجهڙيءَ جو ورت رکي پوڄن
ڪري رات جو چندرما کي ڪچي کير ۾ ڪنڊ وجهي،
ارگهه ڏيئي، ٻچيل کير مان ٿورو پنهنجي پتيءَ جي
وات ۾ وڌائين ته سندس پتي ڇاڪ چڱو ڀلو ٿي پيو.
جيڪو به ٽيجهڙيءَ جو ورت رکي ڪٿا پڙهندو يا ٻڌندو
ته ان جا سڀ ڏک، ڏور ٿي ويندا.

(بوليو ٽيجهڙي ماتا ڪي جئه)

(١١) اصل وڏي ڪٿا مهالڪشميءَ جي

اڄين شهر ۾ هڪ نياءَ وارو ڌرماتما راجا ٿي
گذريو آهي جنهن جو نالو منگليڪ هو. هن جي راڄ ۾
شينهن ۽ ٻڪري گڏ چرندا هئا. پرجا هن مان ڏاڍي
خوش هئي. هڪ ڏينهن شڪار ڪرڻ سانگي هي
هڪ جهنگل ۾ وڃي نڪتو ته اتي ڏٺائين ته ڪي
گوپيون مها لڪشميءَ جي پوڄا ڪري رهيون هيون.
پوڄا پوري ٿي ته هڪ گوپيءَ راجا کي اچي سڳڙو
ڏنو ۽ پڻ ورت جي وڏي ٻڌائي جا هينئنءَ ريت هئي.
"بڌي مهني جي سهائي اٺين تٿ تي مها لڪشميءَ
جو ورت رکي پوڄا ڪجي. هٺڊي رنگ جي ڪچي
سٽ جون سورهن تندون وٺي سورهن ڳنڍيون ڏئي
سڳڙو ٻڌجي. ورتي اونداهين ۾ اٺين تٿ تي ورت
... ڪري، اهو سڳڙو ڇوڙجي." راجا سڳڙو

وٺي آڻي پنهنجي استريءَ چند راوتيءَ کي ڏنو ۽ ورت جي مهما بڌائي پاڻ دربار ۾ هليو ويو. پنيان سندس استريءَ ايمان وڃان اهو سڳڙو ڪٽي ڦٽو ڪيو جنهن ڪري هن کي ڏاڍو دک ڏسڻو پيو.

هڪ ڏينهن جي ڳالهه آهي ته راجا ۽ راڻي جڏهن پرڀات ويلي اٿيا ته دريءَ کان راجا جي نظر پري کان ڪنهن ايندڙ انسان تي وڃي پيئي. پڪ ڪرڻ لاءِ هن راڻيءَ کان پڇيو پر راڻيءَ ڪيس چيو ته پريان هرڻ اچي رهيو آهي - ان تي هي پاڻ ۾ وڙهي پيا ۽ آخر فيصلو ڪيائون ته جنهنجو ڪوڙ نڪرندو سو هي ديش ڇڏي هليو ويندو. راجا چوڪيدار ڏ وڙايو جنهن جلد اچي خبر ڏني ته برابر ڪو انسان اچي رهيو آهي جنهن ڪري راجا راڻيءَ کي شهر نيڪالي ڏني. راڻيءَ گهڻو ئي ليلايو پر راجا سندس هڪ به ڪانه ٻڌي ۽ ڪيس پنهنجي ديش مان لوڏائي ڪڍيائين. راڻي پنڌ ڪندي ڪندي هڪ روپ نگر نالي شهر ۾ اچي پهتي. بک ۽ اُڃ کان وياڪل ٿي هيءَ هڪ شاهوڪار جي گهر هلي وئي پر ان ڪيس؟ ڇڙ ٻون ڏئي ڪڍيو. اتان تي راڻي هڪ ڪنير وٽ آئي جنهن نهائينءَ مان وٺي ٿانو ڪڍيا پر اڌ ڪچا ۽ اڌ پڪا پي نڪتا جنهن ڪري اتان به راڻيءَ کي گهڻو وڏ ٻڌڻو پيو. اتان تي نديءَ وٽ پياس مٽائڻ لاءِ آئي ۽ جڏهن پڪ نديءَ ۾ وڌائين ته ندي ئي سڪي وئي! هيءَ نراس ٿي هڪ باغ ۾ آئي ۽ جڏهن ڦل ڦول

پنهنجا لاءِ همت وڌائين تہ باغ بيابان بڻجي ويو. وڻن
کو بہ ميوو ڪو نہ هو! جنهن ڪري مالهيءَ هن کي
ان بہ لوڏي ڪڍيو. راڻي اتان تي هڪ جوڳيءَ جي
ڪٽيا ۾ آئي جو هڪ ڏينهن بيک پنندو هو تہ ١٢ مهنہ
پهي کائيندو هو پر اڄ کيس ڪٿان بہ بيک ڪانہ ملي
ڻي جنهن ڪري لڪروڙ ۾ ڀچرندو ڪٽيا ۾ موٽي آيو
اڻيءَ مان ڪسروڻ ڪڍڻ لڳو. راڻيءَ کيس پنهنجا
ڏکي داستان ٻڌايو جنهن ڪري جوڳيءَ کي ديا آئي
يس پاڻ وٽ رهايائين. جوڳيءَ جي شيوا ڪندي
ڪندي راڻيءَ کي ذري گهٽ ٻارهن مهنا اچي ٿيا.
خر مها لڪشميءَ جي ورت رکڻ جو مهنو آيو. راڻيءَ
ورت رکي سڪ سان سڄو ٻڌو جنهنڪري مها لڪشمي
تس راضي ٿي جنهنڪري سڪل باغ سائو ٿي پيو.
ڪنير جي نهائينءَ مان پورا ٿانو نڪرڻ لڳا، ندي ۾ وهڻ
لڳي، سيني جڏهن اها حالت ڏٺي تڏهن راڻيءَ کان
چي معافي ورتائون. هڪ ڏينهن راجا منگليڪ شڪار
ڪندو اچي ان جوڳيءَ جي ڪٽيا وٽ پهتو. ان وقت
اجا کي اڄ ٻہ ڏايو ستايو هو جا ڳالهہ هن وزير
سان ڪئي پر وزير کيس چيو تہ اڄ مها لڪشميءَ جو
وتر ورت آهي. اٿو، گيهہ ۽ کنڊ ڏيو تہ روٽ پچائي
چان. وزير ڪٽيا ۾ وڃي روٽ پچايو تہ روٽ سڙي ويو.
ن تي راڻيءَ کان ڪل نڪري وئي ۽ وزير کي چيائين تہ راجا
ا... مڪهڻ ماکي، وٺي آءُ تہ آءٌ پچائي ڏيانءِ. وزير ائين ڪير

۽ راڻيءَ کيس روت اهڙو ناهي ڏنو جو راجا پاڻ ته کاڌو پر پنهنجن سپاهين کي به کارايائين . روت اهڙو سوادي هو جو ڳالهه ڪرڻ جي ڪانهي - راجا وزير کان ان بابت پڇيو جنهن کيس سموري ڳالهه ڪري ٻڌائي . راجا ڪٿا اندر گهڙيو ۽ پنهنجي استري چندراوتيءَ کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ راڻيءَ کي ساڻ وٺي آيو .

(ٻوليو مها لڪشمي ديويءَ کي جئه)

(١٢) ڪٿا مهاديو جي سڳڙي جي

اڳاڻي سمي جي ڳالهه آهي ته هڪڙو راجا هوندو هو . ان راجا کي هڪ ڌيءَ هوندي هئي جا ٻارهين مهني مهاديو جو سڳڙو ڇوڙيندي هئي راجا هڪ يگه ڪيو جنهن ۾ راجا پنڊت ۽ برهمڻن کي گهرائي چيو ته جيڪو منهنجي ڌيءَ کي مهاديو جي سڳڙي جي ڳالهه ڪٿي ٻڌائيندو ته ان کي ڦاسيءَ تي چاڙهيو ويندو راجا جي ڌيءَ مهاديو جي سڳڙي جي سامگري ٺاهي ويٺي هئي ان وقت مهاديو جي سڳڙي جي ڳالهه ڪٿي ٻڌائڻ لاءِ ڪوئي به پنڊت برهمڻ ڪونه ٿيو اچي اهو حال ڏسي راجا جي ڌيءَ گهر کان ٻاهر نڪري بن ڏانهن هلي وئي ان بن ۾ هڪ ڪوڙهه وارو برهمڻ گڏيس راجا جي ڌيءَ ڪوڙهه واري برهمڻ کي چيو ته مونکي مهاديو جي سڳڙي جي ڳالهه ڪٿي ٻڌاءِ ان برهمڻ پڇيس ته مهاديو جي سڳڙي ڇوڙڻ مان ڪهڙو فائدو ... دو آهي ان ڇوڪريءَ جواب ڏنس ته تورن مهني

کان پوءِ سندس پاءُ جي شادي تي ان کي هڪ سندر
پٽ ڄائو پارهين مهني هن مهاديو جو سڳڙو ڇوڙيو
هن جي پٽ مهاديو جي سڳڙي جي ڳالهه ٻڌي هن
چيو ته مونکي جيڪڏهين ناني جو تخت ملندو ته
مان به پارهين مهني مهاديو جو سڳڙو ڇوڙيندس
ڇوڪري جو نانو هڪ شهر جو راجا هوندو هيو تورن
مهني کان پوءِ هن کي ناني جو تخت ملي ويو. هن به
پارهين مهني مهاديو جو سڳڙو ڇوڙيو ڪابه پيڻ پارهين
مهني مهاديو جو سڳڙو ڇوڙيندي ان جون سڀوريون
منوڪامنائون پوريون ٿينديون.

(بوليو مهاديو جي سڳڙي ڪي جيءِ)

(۱۳) اصل وڏي ڪٿا تلسي ماتا جي

اڳاڻي سمي ۾ جلندر نالي هڪ ظلمي راجا ٿي
گذريو آهي. هن برهما جي ڪٺن تپسيا ڪئي هئي
جنهن ڪري برهما سندس چوڻ موجب اهو ور دان ڏنو
هو ته جيستائين تنهنجي استري پنهنجي ست تي قائم
رهندي اوتري تنهنجي عمر ٿيندي. ان ڪري هن کي
پنهنجي استريءَ جي پتورتا تي ايمان هوندو هو. هڪ
ڏينهن نارد مني گهمندو گهمندو اچي وشنو لوڪ ۾ پهتو
۽ وشنوءَ کي هٿ جوڙي چيائين "هي دين ديال!
پرٿويءَ تي جلندر ڏاڍا ظلم ڪري رهيو آهي. آڪاش
چاهي پاتال جي ديوديوتائن کي پنهنجا آجها ڇڏائي
انهن کي ڏاڍيو دربدر ڪيو اٿس. اوهان ڪا مهر ڪري

پر توءِ تان پاپ متائي جڳہ جو ڪلياڻ ڪريو." پر نارد
کي وشنو ڀڳوان وٽان نراسائيءَ جو جواب مليو جنهنڪري
هي سڌو جلندر وٽ آيو ۽ کيس اچي چيائين " توٽ
انيڪ اپسرائون آهن پر ڪئلاش پربت تي رهندڙ پاروتيءَ
جهڙي سندر اپسرا نہ ڏٺي هوندءِ نہ ٻڌي هوندءِ. اهڙي
اپسرا اوهان جي دربار ۾ نہ هجي تہ اوهان جي دربار
جي شوڀا ڪهڙي؟" ايترو ٻڌي جلندر ڪروڌ ۾ ڀرجي
ويو ۽ پاروتيءَ کي هٿ ڪرڻ لاءِ نقلي شو ڀڳوان جو
روپ ڌارڻ ڪيائين ۽ پاروتيءَ جي ست ٽوڙڻ جي
ڪوشش ڪرڻ لڳو. پاروتيءَ پنهنجي شڪتيءَ سان
ڏٺو تہ هي ڪو نقلي شؤ آهي سو ان سان ڀيانڪ لڙائي
ڪرڻ شروع ڪيائين پر جلندر کي هنجو ڪوبہ شستر اثر
نہ پيو ڪري. جلندر برابر لڙائي ڪندو رهيو. هوڏانهن
جلندر وٽ وشنو ڀڳوان ۽ ماتا لڪشمي پڻ قيد هيون.
لڪشميءَ وشنو ڀڳوان کي ڇوٽڪاري لاءِ پرارٿنا ڪئي
جنهنڪري وشنو ڀڳوان جلندر جو روپ ڌاري ڪئلاش
تي اچي پوڄا ڪرڻ لڳو. جلندر جي اِستري ورندا
پتيءَ جي وڇوڙي ۾ تڙپي رهي هئي سا پنهنجي پتيءَ
کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿي. پوڄہ ولاس کانپوءِ ورندا کي
خبر پيئي تہ جنهن سان پوڄہ ولاس ڪيو هو سو سندس
پتي ڪونہ هو جنهنڪري هيءَ ان کي سراپ ڏيڻ تي
هئي تہ وشنو ڀڳوان پاڻ کي ظاهر ڪيو ۽ کيس سراپ نہ
ڏيڻ لاءِ وينتي ڪئي. انهي بدلي ۾ هن کيس وردان

ڏنو ته ” تون تلسي ٿينديءَ، تنهنجي پوڄا سڀ پتوورت
استريون ڪنديون.“ ورندا پنهنجي شڪتيءَ سان ٻاهه پيدا
ڪئي ۽ جلي ڀسم ٿي وئي. ان رک مان هڪ وڏو وڻ
پيدا ٿيو جنهنجو نالو ”تلسي ماتا“ رکيو ويو هو ڏانهن
جلندر استريءَ جي پتوورتا ناس ٿيڻ ڪري ناس ٿي
ويو. ڀڳوان جي نور کان ٻه وڌيڪ تلسيءَ جو هڪ پن
آهي، انڪري هرڪنهن جي گهر ۾ تلسيءَ جو وڻ هجڻ
گهرجي ۽ هندو استرين کي تلسي ماتا جي پوڄا ڪرڻ گهرجي.

(ٻوليو تلسيءَ ماتا ڪي جئه)

(١٤) ڪٿا ان پورڻا ديويءَ جي استوتر سميت

ماتا ان پورڻا جڳ دمبا ساري جڳت جا ڪارج ڪرڻ
واري جنهن جي مهما سيني رشين منين ۽ اوتارن
ڳائي آهي-تنهن جي ڪٿا هيٺين ريت ڏجي ٿي. هيءَ ڪٿا
گهر ۾ آنند ڏيڻ واري روزگار ڏيندي ۾ ڀاڳ ۽ نوڪريءَ
۾ لڳائڻ واري ۽ گهر ۾ ان ڌن جا انبار ڏيڻ واري آهي.
جيڪو ٻڌي هن کي شنان ڪري پڙهندو ان جون
منو ڪامنائون پوريون ٿينديون.

ڪٿا جي شروعات

هڪ وڌوا ماتا جنهن جو پتي سرڳواس ٿي ويو هو
کيس هڪ پٽ هو ماتا پٽ کي پالي پڙهائي وڏو ڪيو
سندس جوان پٽ ڪنهن روزگار سان نه ٿي لڳو ڏنڌي
۽ نوڪريءَ جي لاءِ هن گهڻيون ئي ڪوششون ڪيون
مگر ڪٿي ٻه کيس روزگار هٿ نه ٿي آيو انهين ڪندي

برابر ٣ ورهيہ گذري ويا . گهر جي اهڙي حالت اچي
بڻي جو ڪاڏي لاءِ بہ ڪونہ هو سندس پيڙي ماتا
جا جوانيءَ ۾ ڪجهہ پورهيو وغيره ڪري سگهندي
هئي سا بہ پيرسن اوستا جي تيڻ ڪري پورهئي کان
بہ رهجي ويئي جو سندس نظر بہ گهٽجي ويئي پٽ
کي روزگار نہ لڳڻ ڪري چنتا ڪندي هوءَ بيمار ٿي
پيئي سندس پٽ جنهنجو نالو آنند هو سندس بيماريءَ
۾ شيوا ڪرڻ لڳو.

هڪ ڏينهن آنند بيمار ماتا جي شيوا ڪندي رات
جا ١٢ وڄي ويا ڏاڍو ٿڪجي پيو آخر ماتا کي چادر
وجهي سمهاري پاڻ ڏاڍي ٿڪل حالت ۾ وياڪل ٿي
سمهي پيو.

ٿوريءَ دير ڪانپوءِ ڪيس هڪ سپنو آيو. سپني ۾
ڇا ٿو ڏسي تہ آءٌ هڪ پهاڙيءَ تي هڪ مهاتما جي
ڪٽيا ۾ اُن مهاتما جي پرسان وينو آهيان . نينگر مهاتما
کي هٿ جوڙي وينتي ڪئي تہ هي مهاتماجي ، آءٌ
هڪ غريب ماتا جو ٻار آهيان ، منهنجو پتا منهنجي
ننڍيءَ عمر ۾ ئي مري ويو ، مون کي ٻالڪ اوستا ۾
ڇڏي ويو. منهنجي ماتا بيحد تڪليفون سهي ۽ پورهيو
ڪري مونکي پاليو ۽ وديا حاصل ڪرائي آهي ، مگر
ٽن سالن کان مون کي ڪوئي ڌنڌو يا نوڪري
ڪانہ ٿي ملي ، ان ڪري اسانجي گهر جي حالت
ڏاڍي دردناڪ بڻي آهي . منهنجي ماتا پڻ چنتا ۾

بيمار تي گذاري ! سوهي سوامي ! ڪرپا ڪري اهڙ
ڪو اُپاءُ ٻڌايو جنهن آءٌ ڪنهن ڌنڌي روزگار ڪي لڳ
۽ پنهنجي ماتا کي بہ خوش ڪري سندس شيوا ڪر
سگهان . مهاتما جن اُتر ڏنو تہ هي پٽر ! تون اُن پورڻا م
جو روزانو پاٺ ڪندو ڪر جو هن ريت آهي .

اُهم يڪشامي جڳدمبا ، اُهم يڪشامي درگيشوري
اُهم يڪشامي جگت جنني !!- ماتي شوري
يڪشم ڪشتم هرو اَن دانم پرلام پرو .

اُن منتر جي جاپ ڪرڻ سان تنهنجا سڀ ڪار
سڌ ٿيندا . ٿوري دير ڪان پوءِ اُن جوان جي اَک کل
بيٺي ۽ آيل سپني واري ڳالهہ پنهنجي ماتا کي ڪر
ٻڌايائين پوءِ پنهنجي ماتا ۽ مهاتما جي چوڻ موجب
روزانہ صبوح جو اشنان ڪري ايڪانت ۾ ويهي نيم
سان مٿين ڪتا پڙهڻ لڳو ۽ منتر جو جاپ بہ ڪرڻ لڳو

ٿورن ڏينهن ۾ کيس نوڪريءَ جو آرڊر اچي و
۽ ڪجهہ ڏينهن جي وڏيڪ گذرڻ کانپوءِ کيس پيا
ڌندا هٿ لڳا ، کيس اهڙو تہ ڀاڳ اچي لڳو جو مالا مال
ٿي پيو ۽ شاهوڪار واپاريءَ جي نياڻيءَ سان شادي
بہ ڪيائين . (بوليو اَن پورڻا ماتا کي جئہ)

(١٥) ديوي ماتا جو اوراڻو

١- اَمان مان مائيءَ کي اوريان ، اَمان پيچ پنيءَ پرڀات
لوڪ سڄو ٿي نند ۾ ڙي جيڏل مونکي تنهنجي تات
اَمان ، تو در آندو تم هيءُ ٻار
تري ڪنديءَ تون تنهن تي تار
... ۽ ... لنگهائہ ... پوندم پار

آماں، اڳي ٻه ٽاريئه، هينئر ٻه ٽار
مون ڏر ڏيويءَ واڌائي ڏيار
آماں تو شرڻ، تو شام
مني مائي تو شرڻ، تو شام
ٽري ماتا، تو شرڻ تو شام.

ـ اماں نينگر وڏو ٿم تنهنجي ئي ٿڌي
ڏنوار ڏو ٽٽاري ڏيندينءَ جڳ کان اڳي
اماں نينگر اٿيئي ننڍڙو ٻار
تنهن کي ڏيندينءَ هلڪڙو ٻار
تنهن کي ڏيندينءَ جيءَ جو قرار
اماں، ٽري اڇي تون ٽار ڪندينءَ
ڏاڻ ڏيئي اپڪار ڪندينءَ
اماں، تو شرڻ، تو شام
مني مائي، تو شرڻ، تو شام
ٽري ماتا، تو شرڻ تو شام.

۳ـ اماں ننگر نهائين وچڙي جيجل ٻليءَ رکيو ٿئي ٻار
تاءُ نه ڏيندينءَ تنهنکي ڙي جيجل سباجهڙي تون سنار
اماں بت پريو پاڪيو رکجانس
اکڙين کي آرام ڏجانس
ٽار ٽري رکوال ٿجانس
لڱن کي لوڏو ڪوئي نه ڏجانس
جيءَ کي جوکو ڪوئي نه ڏجانس
اماں، تو شرڻ، تو شام
مني مائي، تو شرڻ تو شام
ٽري ماتا، تو شرڻ، تو شام.

(ڪرشن راهي)